

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

**Rule of Law Institutional
Strengthening Program (ROLISP)**

RESPONSABILIZAREA JUDECĂTORILOR PRIN IMPLICAREA MAI ACTIVĂ A AVOCAȚILOR

GHID PENTRU AVOCAȚI

CARTEA JURIDICĂ
Chișinău, 2015

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

**Rule of Law Institutional
Strengthening Program (ROLISP)**

Ghidul a fost elaborat în cadrul proiectului „Contribuirea la responsabilizarea judecătorilor prin implicarea mai activă a avocaților”, implementat de Institutul de Reforme Penale (IRP) cu suportul generos din partea poporului american prin intermediul Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID) în cadrul Programului de Consolidare a Instituțiilor Statului de Drept (ROLISP).

Autori:

Nicolae ROȘCA, dr., conf. univ., Universitatea de Stat din Moldova, expert IRP,
Cap. III, IV;

Victor ZAHARIA, dr., conf. univ., Universitatea de Stat din Moldova, director IRP,
Cap. I, II.

Coordonator:

Ceslav PANICO, manager de proiect, IRP.

Institutul de Reforme Penale (IRP)
str. M. Lomonosov nr.33
mun. Chișinău, Republica Moldova
tel./fax: (22) 92-51-71
e-mail: info@irp.md
www.irp.md

Editura: Cartea Juridică
Copertă:
Machetare:
Redactor:
ISBN

© Toate drepturile asupra publicației sunt rezervate Institutului de Reforme Penale (IRP). Atât publicația, cât și fragmente din ea nu pot fi reproduse fără indicarea sursei. Opiniile exprimate în acest ghid aparțin autorilor care își asumă responsabilitatea pentru ele și nu reflectă în mod necesar opinia IRP, ROLISP, USAID sau a Guvernului Statelor Unite.

CUPRINS

I. INTRODUCERE	11
II. RESPONSABILITĂȚILE ȘI RĂSPUNDEREA JUDECĂTORULUI	15
III. EXAMINAREA CAUZELOR DISCIPLINARE ÎN PRIVINȚA JUDECĂTORILOR	19
3.1. DREPTUL ȘI OBLIGAȚIA AVOCATULUI DE A REACȚIONA LA ÎNCĂLCĂRILE PE CARE LE ADMITE JUDECĂTORUL CA PRINCIPAL ACTOR AL JUSTIȚIEI	20
3.2. ORGANELE IMPLICATE ÎN EXAMINAREA CAZURILOR ȘI APLICAREA SANȚIUNILOR DISCIPLINARE	20
3.2.1. Inspekția Judiciară	21
3.2.2. Colegiul Disciplinar al Judecătorilor	22
3.2.3. Consiliul Superior al Magistraturii	23
3.2.4. Curtea Supremă de Justiție	24
3.3. ETAPELE PROCEDURII DISCIPLINARE ÎN PRIVINȚA JUDECĂTORILOR	24
3.3.1. Aspecte generale	24
3.3.2. Pornirea procedurii disciplinare în privința judecătorilor	25
3.3.3. Înregistrarea sesizării	28
3.3.4. Verificarea sesizării de către Inspekția Judiciară	28
3.3.4.1. Verificarea prealabilă a sesizării	29
3.3.4.2. Verificarea sesizării în fond	24
3.3.5. Procedura disciplinară în fața Colegiului Disciplinar	35
3.3.5.1. Procedura de admisibilitate	35
3.3.5.2. Procedura de examinare în fond	35
3.3.5.3. Hotărârile Colegiului Disciplinar	36
3.3.5.3.1. Constatarea abaterii disciplinare și sancționarea	36
3.3.5.3.2. Constatarea abaterii disciplinare și sistarea procedurii disciplinare	38
3.3.5.3.3. Încetarea procedurii disciplinare	39
3.3.6. Contestarea Hotărârilor Colegiului Disciplinar	39
3.3.6.1. Contestarea hotărârii Colegiului Disciplinar la CSM	39
3.3.6.2. Contestarea hotărârii Consiliului Superior al Magistraturii la CSJ	39

4.1. Definiție	42
4.2. Abaterea disciplinară „nerespectarea îndatoririi de a se abține atunci când judecătorul știe sau trebuia să știe că există una dintre circumstanțele prevăzute de lege pentru abținerea sa, precum și formularea de declarații repetate și nejustificate de abținere în aceeași cauză, care are ca efect tergiversarea examinării cauzei” (art. 4 alin. (1) lit. a) Legea nr.178 /2014)	42
4.3. Abaterea disciplinară „aplicarea în mod intenționat, cu rea-voință sau aplicarea repetată din neglijență gravă a legislației contrar practicii judiciare uniforme” (art. 4 alin. (1) lit. b) Legea nr.178/2014)	44
4.4. Abaterea disciplinară „acțiunile judecătorului în procesul de înfăptuire a justiției care fac dovada incompetenței profesionale grave și evidente (art. 4 alin. (1) lit. c) Legea nr.178/2014)	47
4.5. Abaterea disciplinară „imixtiunea în activitatea de înfăptuire a justiției a altui judecător” (art.4 alin.(1) lit.d) Legea nr.178/2014)	49
4.6. Abaterea disciplinară „intervențiile ilegale sau exploatarea poziției de judecător în raport cu alte autorități, instituții sau funcționari fie pentru soluționarea unor cereri, pretinderea sau acceptarea rezolvării intereselor personale sau ale altor persoane, fie în scopul obținerii de foloase necuvenite” (art. 4 alin. (1) lit. e) Legea nr.178/2014)	50
4.7. Abaterea disciplinară „nerespectarea secretului deliberării sau a confidențialității lucrărilor care au acest caracter, precum și a altor informații confidențiale de care a luat cunoștință în exercitarea funcției, în condițiile legii” (art.4 alin.(1) lit.f) Legea nr.178/2014)	50
4.8. Abaterea disciplinară „încălcarea, din motive imputabile judecătorului, a termenelor de îndeplinire a acțiunilor de procedură, inclusiv a termenelor de redactare a hotărârilor judecătorești și de transmitere a copiilor acestora participanților la proces” (art. 4 alin. (1) lit. g) Legea nr.178/2014)	51
4.9. Abaterea disciplinară „absențele nemotivate de la serviciu, întârzierea ori plecarea fără motive obiective de la serviciu, dacă aceasta a afectat activitatea instanței” (art. 4 alin. (1) lit. h) Legea nr.178/2014)	53
4.10. Abaterea disciplinară „încălcarea normelor imperative ale legislației în procesul de înfăptuire a justiției” (art. 4 alin. (1) lit. i) Legea nr.178/2014)	53

4.11. Abaterea disciplinară „neîndeplinirea sau îndeplinirea cu întârziere, imputabilă judecătorului, a unei obligații de serviciu” (art. 4 alin. (1) lit. i) Legea nr.178/2014)	55
4.12. Abaterea disciplinară „atitudinea nedemnă în procesul de înfăptuire a justiției față de colegi, avocați, experți, martori sau alte persoane” (art. 4 alin. (1) lit. k) Legea nr.178/2014)	57
4.13. Abaterea disciplinară „încălcarea prevederilor referitoare la incompatibilitățile, interdicțiile și restricțiile de serviciu care îi privesc pe judecători” (art. 4 alin. (1) lit. l) Legea nr.178/2014)	59
4.14. Abaterea disciplinară „comiterea unei fapte care întrunește elementele unei infracțiuni sau contravenției, dacă aceasta a adus atingere prestigiului justiției” (art. 4 alin. (1) lit.m) Legea nr.178/2014)	61
4.15. Abaterea disciplinară „obstrucționarea, prin orice mijloace, a activității inspectorilor-judecători” (art. 4 alin. (1) lit. n) Legea nr.178/2014)	61
4.16. Abaterea disciplinară „utilizarea unor expresii inadecvate în cuprinsul hotărârilor judecătorești ori motivarea în mod vădit contrară raționamentului juridic, de natură să afecteze prestigiul justiției sau demnitatea funcției de judecător” (art. 4 alin. (1) lit. o) Legea nr. 178/2014)	62
4.17. Abaterea disciplinară „alte manifestări care aduc atingere onoarei sau probității profesionale ori prestigiului justiției, comise în exercitarea atribuțiilor de serviciu sau în afara acestora” (art. 4 alin. (1) lit. p) Legea nr.178/2014)	65
4.18. Abaterea disciplinară comisă de președinții și vicepreședinții instanțelor judecătorești „neîndeplinirea sau îndeplinirea cu întârziere sau necorespunzătoare, din motive imputabile acestora, a atribuțiilor stabilite de articolul 161 din Legea nr. 514-XIII din 6 iulie 1995 privind organizarea judecătorească și dacă aceasta a afectat activitatea instanței” (art. 4 alin. (2) din Legea nr. 178/2014)	67
4.19. Comportamente ale judecătorilor, observate de către avocați, calificate de aceștia drept inadmisibile și pasibile de răspundere disciplinară	69

Lista abrevierilor

CSM	Consiliul Superior al Magistraturii
CSJ	Curtea Supremă de Justiție
CD	Colegiul Disciplinar
IJ	Inspekția Judiciară
IRP	Institutul de Reforme Penale

Lista actelor normative pertinente

Legea nr.947/1996	Legea nr.947/1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, republicată la 22.01.2013 în Monitorul Oficial nr.15-17, art. nr.65
Legea nr.178/2014	Legea nr.178/2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor, publicată la 15.08.2014 în Monitorul Oficial nr.238-246, art. nr.557
Legea nr.1260/2002	Legea nr.1260/2002 cu privire la avocatură, publicată la 04.09.2010 în Monitorul Oficial nr.159, art. nr.582
Legea nr.544/1995	Legea nr.544/1995 cu privire la statutul judecătorului, publicată la 15.08.2002 în Monitorul Oficial nr.117-119, art. nr.946
Legea nr.514/1996	Legea nr.514/1996 cu privire la organizarea judecătorească, publicată la 19.10.1995 în Monitorul Oficial nr.58, art. nr.641
Legea nr.789/1996	Legea nr.789/1996 cu privire la Curtea Supremă de Justiție, republicată la 12.09.2003 în Monitorul Oficial nr.196-199, art. nr.764
CPC	Codul de procedură civilă, publicat la 12.06.2003 în Monitorul Oficial nr.111-115, art. nr.451
CPP	Codul de procedură penală, publicat la 07.06.2003 în Monitorul Oficial nr.104-110, art. nr.447

I.

INTRODUCERE

În prezent se vorbește tot mai mult de reforma justiției. Vorbesc cei în cunoștință de cauză, dar și cei neimplicați direct în procesul de funcționare a justiției, inclusiv cei care nu au călcat niciodată pragul instanței de judecată. În general, după declararea independenței, Republica Moldova a depus multe eforturi pentru asigurarea independenței, imparțialității, eficienței, transparenței și responsabilității justiției. O nouă tentativă în acest sens este și adoptarea Strategiei de Reformă a Sectorului Justiției pentru anii 2011-2016, care pentru prima dată abordează sectorul justiției într-o manieră sistemică.

În ultimii ani poate fi constatat un anumit progres în reformarea justiției în virtutea sinergiei eforturilor de reformă. Totuși, obiectivele strategice încă nu sunt atinse (unele activități sunt realizate, dar nu sunt suficiente, altele sunt raportate ca realizate, dar nu sunt pertinente, iar o altă categorie sunt în totalitate nerealizate și nici nu se dorește acest lucru). Este adevărat că nu putem aștepta rezultate imediate de la reformă. Totodată, nu putem spera la rezultate durabile doar prin eforturi de consolidare a capacităților autorității judecătorești fără abilitarea justițiarilor și fără implicarea consecventă a societății civile.

Procesul de reformă presupune antrenarea activă a celor care pot contribui la aceasta. Un rol distinct îl au anume avocații, care prin activitatea lor profesională cunosc și percep impactul modificărilor legislative și al eforturilor instituționale. Însă, din varii motive (inclusiv indiferență, ezitare, neîncredere), avocații rămân neimplicați în procesele decizionale, deși au un potențial enorm de a contribui la implementarea noilor mecanisme și instituții. Astfel, se cunosc multiple modalități de implicare a lor.

Analizând contextul Republicii Moldova, Institutul de Reforme Penale a decis lansarea unui program de abilitare a avocaților în vederea punerii în valoare a potențialului lor, contribuind în așa fel la implementarea noilor mecanisme de responsabilizare disciplinară a judecătorilor. Astfel, în cadrul proiectului „**Contribuirea la responsabilizarea judecătorilor prin implicarea mai activă a avocaților**” au fost realizate mai multe ateliere de instruire cu participarea avocaților, ca urmare fiind elaborat prezentul ghid.

Ghidul cuprinde anumite explicații referitor la modalitatea în care sunt declanșate și examinate cazurile disciplinare în privința judecătorilor, la comportamentele considerate drept abateri disciplinare și, acolo unde s-a considerat oportun, inserează anumite exemple și modele de acte.

Scopul ghidului nu este de a declanșa un număr sporit de sesizări referitor la abaterile disciplinare comise de judecători, ci de a ajuta avocații ca atunci când au decis să facă acest lucru, să o facă în mod profesionist. Aceasta ar fi una din multiplele modalități disponibile avocaților de a contribui la reforma justiției în Republica Moldova. Mai mult decât atât, este și o modalitate de suport pentru organele de autoadministrare judiciară în exercitarea atribuțiilor ce le revin.

IRP exprimă sincere mulțumiri tuturor celor care au participat la elaborarea, comentarea acestui ghid și, în special, celor care îl vor utiliza diligent pentru edificarea unei justiții independente, imparțiale, eficiente, transparente și responsabile.

II.

RESPONSABILITĂȚILE ȘI RĂSPUNDEREA JUDECĂTORULUI

Modul în care se aplică justiția, felul în care dreptatea este resimțită de către cetățeni se află la temelia democrației. Grație autorității judecătorești, se diminuează inegalitatea firească între autoritatea publică, stat – un aparat instituțional-funcțional ce deține monopolul asupra forței de constrângere, și individ. Acționând ca un pilon al puterii de stat (la fel ca și ramura legislativă și cea executivă ale puterii de stat), autoritatea judecătorească trebuie să permită prin mijloacele sale specifice repararea oricăror nedreptăți, excluderea și eliminarea abuzurilor de putere, garantând supremația legii (consolidând preeminența dreptului¹), contribuind la modelarea unei imagini cu adevărat convingătoare cu privire la valorile democrației.

Autoritatea judecătorească este chemată să asigure transformarea normelor juridice abstracte în drepturi și obligații reale. Manifestându-se prin decizii concrete de caz pentru apărarea drepturilor și intereselor legitime², puse în obligație de a aprecia ce este just sau injust, licit sau ilicit, justiția reclamă de la judecător competență, diligență³, o pregătire și o muncă intelectuală deosebită⁴.

Justiția, chiar dacă primește solicitări de diferit ordin, are obligația de a apăra doar interesele legitime. Judecătorul nu exprimă propria voință, dar voința fixată prin lege și trebuie să se asigure că legea este corect aplicată⁵. Justiția trebuie să ia decizii în baza faptelor și să evite presupunerile ce pot duce ușor la erori. În elaborarea actelor de aplicare, magistrații trebuie să înlăture tot ceea ce este vag și nedeterminat⁶, ceea ce este subiectiv (în limita posibilităților), rămânând doar la date verificate și confirmate⁷. Judecătorul este obligat să judece⁸, căci, dacă n-ar judeca, ar comite conform legii o denegare de dreptate. Hegel menționa **în acest sens** că exercițiul jus-

¹ Recomandarea nr.R(94) 12 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei către statele membre cu privire la independența, eficiența și rolul judecătorilor, adoptată de Comitetul de Miniștri la 13 octombrie 1994 la a 518-a reuniune a delegațiilor de miniștri.

² Deleanu, Ion. *Drept constituțional și instituții politice*. vol.I. – București. 1995, p.24.

³ Principiile de la Bangalore privind conduita judiciară, 2002, valoarea 6.

⁴ Bacon, Fracis. *Eseuri sau sfaturi politice și morale*. – Cluj, 1969, p.170.

⁵ Recomandarea nr.R(94) 12 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei către statele membre cu privire la independența, eficiența și rolul judecătorilor, Principiul V, Responsabilitățile judecătorești.

⁶ Avizul nr.7 (2005) al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) privind „Justiția și Societatea”, Strasbourg, 25 noiembrie 2005, par.60.

⁷ Stroe, Constantin. *Reflecții filosofice asupra dreptului*. – București: Lumina Lex, 1998, p.262.

⁸ Avizul nr.10 (2007) al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) privind Consiliul Judiciar în Serviciul Societății, Strasbourg, 23 noiembrie 2007, par.62.

țiței trebuie considerat deopotrivă ca datorie și ca drept al puterii publice⁹. Judecătorul trebuie să se simtă o slugă a legii, cu responsabilitate în fața legii, fără nicio influență, or, puterea exercitată fără a avea simțul măsurii și al realității este lucrul cel mai periculos, nu numai în înfăptuirea actului de justiție, ci în toate domeniile sociale¹⁰.

Cu certitudine, nerealizarea acestor exigențe impun anumite reacții care pot fi de ordin etic, disciplinar, civil, contravențional sau chiar penal. De-oarece, practic, cea mai mare importanță/influență o are potențiala răspundere disciplinară¹¹, vom face o sinteză a exigențelor față de procedurile disciplinare împotriva unui judecător:

- orice persoană trebuie să aibă posibilitatea de a adresa unei autorități independente, fără un formalism excesiv, reclamații privind erorile judiciare într-o anumită cauză¹². Totuși, trebuie să existe un filtru pentru protejarea judecătorilor de solicitările nefondate ale litiganților dezamăgiți¹³;
- nu orice comportament necorespunzător al judecătorului, ci numai acel grav și flagrant ar justifica procedurile disciplinare¹⁴ și spectrul abaterilor trebuie prevăzut de lege, chiar și în formulări foarte generale¹⁵;
- o plângere, sesizare în privința unui judecător trebuie să fie cercetată și examinată urgent, imparțial și în baza unei proceduri corespunzătoare¹⁶;
- cauzele trebuie să fie examinate de un organ competent, în special, abilitat cu aplicarea sancțiunilor și măsurilor¹⁷ din care cel puțin ju-

⁹ Hegel, Georg Wilhelm Friedrich. *Principiile filozofiei dreptului*. – București: Editura IRI, 1996, p.219.

¹⁰ Dunăreanu, Ion Avram. *Justiție, judecător, management*. All Beck 2005, p.28.

¹¹ Avizul nr.3 (2002) al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) asupra principiilor și regulilor privind conduita profesională a judecătorilor și în mod deosebit a deontologiei, comportamentelor incompatibile și imparțialității, Strasbourg, 19 noiembrie 2002, par.51.

¹² Carta Europeană privind Statutul Judecătorilor, Strasbourg, 8-10 iulie 1998, Principiul 5, Răsunerea, 5.3.

¹³ Avizul nr.3 (2002) al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) asupra principiilor și regulilor privind conduita profesională a judecătorilor și în mod deosebit a deontologiei, comportamentelor incompatibile și imparțialității, par.67.

¹⁴ Tot acolo, par.60.

¹⁵ Tot acolo, par.65.

¹⁶ Principiile fundamentale ale Națiunilor Unite cu privire la independența puterii judecătorești, adoptate de Congresul al VII-lea al ONU asupra combaterii infracțiunilor și tratamentul infractorilor, din 26.08-06.09.1985 la Milano și avizate prin Rezoluțiile nr.40/32 din 29.11.1985 și 13.12.1985 ale Adunării Generale a ONU, Principiul 17.

¹⁷ Recomandarea nr.R(94) 12 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei către statele membre cu privire la independența, eficiența și rolul judecătorilor, Principiul VI, Neîndeplinirea obligațiilor și aba-

mătate dintre membri sunt judecători aleși¹⁸. Acest organ trebuie să fie independent (și politic)¹⁹, iar includerea în cadrul acestui organ a altor persoane decât judecătorii ar putea duce la evitarea riscului corporatismului²⁰;

- în faza inițială, cercetarea situației trebuie păstrată confidențial, în afara de cazul în care judecătorul solicită altfel²¹;
- judecătorul trebuie să aibă dreptul la o procedură corectă²², echitabilă și contradictorie²³, inclusiv posibilitatea de a-și face cunoscute argumentele într-un termen rezonabil, să aibă dreptul de a răspunde la orice acuzație ce i se aduce²⁴, asigurându-se dreptul la reprezentare/apărare²⁵;
- judecătorul poate fi suspendat sau înlăturat din funcție numai pe motive de incapacitate sau de comportament ce îl face incompatibil cu îndeplinirea sarcinilor sale²⁶;
- sancțiunile aplicabile trebuie precizate în legislație și aplicarea lor este supusă principiului proporționalității²⁷;
- hotărârile în acțiunile disciplinare privind suspendarea sau înlăturarea din magistratură ar trebui supuse unei revizuii independente²⁸ în fața unei instanțe superioare cu caracter jurisdicțional²⁹.

terile disciplinare.

¹⁸ Carta Europeană privind Statutul Judecătorilor, 1998, Principiul 5, Răsunerea, 5.1.

¹⁹ Avizul nr.10 (2007) al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) privind Consiliul Judicial în Serviciul Societății, par.63.

²⁰ Avizul nr.3 (2002) al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) asupra principiilor și regulilor privind conduita profesională a judecătorilor și în mod deosebit a deontologiei, comportamentelor incompatibile și imparțialității, par.71.

²¹ Principiile fundamentale ale Națiunilor Unite cu privire la independența puterii judecătorești, 1985, Principiul 17.

²² Tot acolo.

²³ Carta Europeană privind Statutul Judecătorilor, 1998, Principiul 5, Răsunerea, 5.1.

²⁴ Recomandarea nr.R(94) 12 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei către statele membre cu privire la independența, eficiența și rolul judecătorilor, Principiul VI, Neîndeplinirea obligațiilor și abaterile disciplinare.

²⁵ Carta Europeană privind Statutul Judecătorilor, 1998, Principiul 5, Răsunerea, 5.1.; Avizul nr.1 (2001) al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) referitor la Standardele privind independența puterii judecătorești și inamovibilitatea judecătorilor, Strasbourg, 23 noiembrie 2001.

²⁶ Principiile fundamentale ale Națiunilor Unite cu privire la independența puterii judecătorești, 1985, Principiul 18.

²⁷ Carta Europeană privind Statutul Judecătorilor, 1998, Principiul 5, Răsunerea, 5.1.

²⁸ Principiile fundamentale ale Națiunilor Unite cu privire la independența puterii judecătorești, 1985, Principiul 20.

²⁹ Carta Europeană privind Statutul Judecătorilor, 1998, Principiul 5, Răsunerea, 5.1.

III.

EXAMINAREA CAUZELOR DISCIPLINARE ÎN PRIVIN- ȚA JUDECĂTORILOR

3.1. DREPTUL ȘI OBLIGAȚIA AVOCATULUI DE A REACȚIONA LA ÎNCĂLCĂRILE PE CARE LE ADMITE JUDECĂTORUL CA PRINCIPAL ACTOR AL JUSTIȚIEI

Avocatul este participant activ la înfăptuirea actului de justiție, indiferent de natura procesului: penal, civil, contravențional, contencios administrativ etc. În funcție de pregătirea profesională, corectitudinea și insistența acestuia, actul de justiție poate deveni mai eficient.

Dreptul avocatului de a reacționa la încălcările pe care le admite judecătorul: avocatul care reprezintă *în instanțele de judecată* interesele legitime ale clientului este în drept să *depună contestații și petiții privind acțiunile și deciziile prin care se încalcă drepturile clientului și drepturile avocatului în exercitarea profesiei sale* (art.53 alin.(1) lit.f) din Legea nr.1260/2002). Avocatul este îndreptățit să reacționeze și atunci când judecătorul exercită în mod necorespunzător funcțiile sau înțelege altfel puterea de a face justiție.

Obligația avocatului de a reacționa la încălcările pe care le admite judecătorul: avocatul care reprezintă în instanță interesele clientului său este obligat nu doar să pledeze pentru liberul acces la justiție, pentru un proces echitabil, dar și să aplice, *în exercitarea profesiei sale, mijloacele și metodele prevăzute de lege pentru apărarea drepturilor și intereselor legitime ale clientului* (art.54 alin.(1) lit.d) din Legea nr.1260/2002).

3.2. ORGANELE IMPLICATE ÎN EXAMINAREA CAZURILOR ȘI APLICAREA SANCTIUNILOR DISCIPLINARE

Judecătorii iau decizii în mod independent, imparțial și acționează fără niciun fel de restricții, influențe, presiuni, amenințări sau intervenții, directe sau indirecte, din partea oricărei autorități, inclusiv judiciare. Această libertate în acțiuni impune calități profesionale și personale deosebite, pentru care judecătorul trebuie perceput ca unul bun, puternic și drept.

Puterea judecătorului de a face dreptate este asemănătoare puterii divine și persoana desemnată în această funcție trebuie să dispună de această pu-

tere în mod adecvat, adică să se comporte înțelept și să se folosească de ea doar fiind convins că procedează drept. Puterea de a face dreptate îl face pe judecător și vulnerabil, or, în societatea contemporană sunt intenții de a pune sub control persoanele care, în temeiul legii, fac dreptate.

Pentru a-i asigura exercitarea plenipotențiară a funcțiilor, a scoate judecătorul de sub posibila influență, a asigura examinarea competentă, rapidă și independentă a cauzelor disciplinare, legiuitorul a prevăzut un sistem propriu de organe care să examineze cauzele disciplinare în privința judecătorilor. Instrumentarea deplină a unei proceduri disciplinare implică următoarele organe:

- Inspecția Judiciară;
- Colegiul Disciplinar;
- Consiliul Superior al Magistraturii;
- Curtea Supremă de Justiție.

3.2.1. Inspecția Judiciară

Potrivit art.7 alin.(1) lit.d) din Legea nr.947/1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, Inspecția Judiciară funcționează în subordinea CSM.

Inspecția Judiciară este o structură internă a CSM, care (*din perspectiva subiectului examinat*):

- verifică activitatea organizatorică a instanțelor judecătorești la îndeplinirea justiției;
- examinează petițiile cetățenilor în probleme ce țin de etica judiciară, adresate CSM, solicitând în mod obligatoriu explicația scrisă a judecătorului vizat în petiție;
- verifică sesizările privind faptele care pot constitui abateri disciplinare.

Componența Inspecției Judiciare

Inspecția Judiciară este formată din inspectori-judecători aleși prin concurs. În funcția de inspector-judecător poate fi desemnată persoana cu reputație ireproșabilă, titular de licență în drept și cu cel puțin 7 ani vechime în muncă în specialitatea juridică.

IJ are 5 inspectori-judecători desemnați pe un termen de 4 ani. Unul dintre inspectorii-judecători se desemnează în calitate de inspector-judecător principal, care conduce Inspekția Judiciară.

3.2.2. Colegiul Disciplinar al Judecătorilor

Colegiul Disciplinar este un organ independent, care examinează cauzele disciplinare în privința judecătorilor și aplică sancțiuni disciplinare.

Componența Colegiului Disciplinar:

CD este format din 9 membri, desemnați pe un termen de 6 ani. Membrii Colegiului sunt desemnați, după cum urmează:

5 membri ai CD sunt aleși din rândurile judecătorilor la Adunarea Generală a Judecătorilor, după cum urmează:	4 membri ai CD sunt din rândurile societății civile
2 membri dintre judecătorii CSJ	alegerea se face prin concurs public de către ministrul Justiției
2 membri dintre judecătorii Curților de Apel	se desemnează prin ordinul ministrului Justiției
1 membru dintre judecătorii judecătoriilor cu o vechime în munca de judecător de cel puțin 6 ani	acești membri trebuie să aibă o reputație ireproșabilă, să se bucure de autoritate în societate și să aibă un stagiu de cel puțin 7 ani în domeniul dreptului; trebuie să respecte restricțiile stabilite de lege

Funcțional, Colegiul Disciplinar activează în cadrul ședințelor plene și în cadrul ședințelor completelor de admisibilitate.

Completele de admisibilitate verifică admisibilitatea sesizării cu privire la faptele care pot constitui abateri disciplinare comise de judecători și decid asupra admisibilității sau respingerii sesizării/raportului și dosarului cauzei disciplinare transmise de către Inspekția Judiciară. Completele de admisibilitate sunt formate din 3 membri ai CD, desemnați prin Hotărârea CD și îndeplinesc următoarele activități:

- examinează raportul și dosarul cauzei disciplinare înaintat de Inspec-

ția Judiciară și adoptă una din două hotărâri:

- fie califică sesizarea ca fiind admisibilă și transmite cauza spre examinare plenului CD;
- fie o califică ca fiind inadmisibilă și respinge sesizarea;
- examinează contestațiile asupra deciziei Inspecției Judiciare de respingere a sesizării ca fiind vădit neîntemeiată.

Plenul Colegiului Disciplinar activează în componență de 9 membri:

- examinează cauzele disciplinare calificate ca admisibile de către Completele de admisibilitate și adoptă hotărâri de:
 - constatare a abaterii disciplinare și sancționare a judecătorului;
 - constatare a abaterii disciplinare și sistare a procedurii disciplinare atunci când au expirat termenele de tragere la răspundere disciplinară;
 - încetare a procedurii disciplinare atunci când nu a fost comisă o abatere disciplinară.
- examinează contestațiile asupra Hotărârii Completului de admisibilitate a CD de respingere a sesizării.

3.2.3. Consiliul Superior al Magistraturii

CSM este organul ce organizează funcționarea sistemului judecătoresc și este garantul independenței autorității judecătorești.

Componența CSM:

CSM este constituit din 12 membri, inclusiv:

- șase membri din rândul judecătorilor, aleși de Adunarea Generală a Judecătorilor, reprezentând cele trei niveluri ale instanțelor judecătorești;
- trei membri se aleg de către Parlament din rândul profesorilor de drept titulari;
- trei membri din oficiu: Președintele Curții Supreme de Justiție, ministrul Justiției și Procurorul General.

Competența CSM în domeniul disciplinei judecătorilor:

Potrivit art.123 (1) din Constituție, Consiliul Superior al Magistraturii asigură „... aplicarea de măsuri disciplinare față de judecători”, iar în baza art.4 alin.(3) lit.b) din Legea nr.947/1996 – în domeniul respectării disciplinei judecătorilor:

- examinează contestațiile hotărârilor emise de CD și, după caz, respinge contestația și menține fără modificare hotărârea CD sau admite contestația și anulează hotărârea CD și emite o nouă hotărâre pe cauza disciplinară;
- în baza hotărârii CD, înaintează Președintelui Republicii Moldova sau, după caz, Parlamentului propunerea privind eliberarea din funcția de președinte sau vicepreședinte al instanței de judecată ori privind eliberarea din funcția de judecător.

3.2.4. Curtea Supremă de Justiție

Este instanța judecătorească supremă care asigură aplicarea corectă și uniformă a legislației de către toate instanțele judecătorești, soluționarea litigiilor apărute în cadrul aplicării legilor, garantează responsabilitatea statului față de cetățean și a cetățeanului față de stat. Prin activitatea sa, CSJ asigură respectarea principiului prezumției nevinovăției și principiului supremației legii, contribuie la constituirea unui stat de drept.

Competența CSJ în domeniul disciplinei judecătorilor:

În baza art.40 din Legea nr.178/2014, CSJ examinează contestațiile asupra hotărârilor adoptate de CSM pe cauze disciplinare în privința judecătorilor. Cererile de contestare sunt examinate de un complet format din 5 judecători. Hotărârile CSJ adoptate pe cauzele disciplinare sunt irevocabile și intră în vigoare la data adoptării.

3.3. ETAPELE PROCEDURII DISCIPLINARE ÎN PRIVIINȚA JUDECĂTORILOR

3.3.1. Aspecte generale

Cauzele disciplinare în privința judecătorilor au o procedură proprie, diferită de alte proceduri disciplinare. Procedura disciplinară include următoarele etape:

- pornirea procedurii disciplinare – întocmirea și depunerea sesizării;
- verificarea sesizărilor de către IJ;
- examinarea admisibilității sesizărilor;
- examinarea cauzelor disciplinare și adoptarea hotărârilor de către CD;
- examinarea contestărilor asupra Hotărârii CD de către CSM;
- examinarea contestărilor asupra Hotărârii CSM de către CSJ.

3.3.2. Pornirea procedurii disciplinare în privința judecătorilor

Procedura disciplinară începe cu depunerea sesizării la secretariatul CSM. Sesizarea se depune personal, fie se expediază prin scrisoare recomandată. Sesizarea poate fi expediată și în formă electronică, dacă autorul sesizării dispune de semnătură electronică.

Dreptul de a depune sesizare îl are orice persoană interesată. Prin generalitatea sintagmei „orice persoană interesată” legiuitorul include atât persoanele fizice, cât și persoanele juridice. Se referă nu doar la persoanele care în virtutea funcțiilor (avocați, procurori) participă la examinarea unor cauze penale, civile, contravenționale etc., dar și la cele care au calitatea de participanți la anumite procese, precum și la oricare alte persoane pentru care prestigiul justiției și supremația legii contează.

Membrii CSM cărora, în exercitarea funcției, le devin cunoscute anumite fapte reprobabile săvârșite de judecători, vor depune sesizarea în același mod.

Condiții de formă și conținut ale sesizării

Inițiatorul procedurii este ținut să indice în sesizare toate clauzele indicate în art.20 alin.(1) din Legea nr.178/2014, inclusiv:

- datele de identitate și informația de contact ale autorului;
- numele judecătorului la care se face referire în sesizare;
- data și locul unde au fost comise faptele reprobabile;
- descrierea succintă a faptelor reprobabile;

- indicarea probelor care confirmă fapta reprobabilă;
- data și semnătura autorului sesizării.

Model de sesizare

	Colegiului Disciplinar al Judecătorilor str. Mihai Eminescu nr.5, mun.Chișinău
Autor de sesizare:	Vlad Codreanu, avocat, Licență nr. ____ din 01.03.2010 Biroul Asociat de Avocați „Țepeș și asociații”, Baroul Chișinău Sediul: str. Vlaicu Pârcălab nr. __, MD-2012, mun. Chișinău Telefon: _____ E-mail: vlad.codreanu@gxsxmail.com
Judecător:	Ion Vultureanu, judecător la Judecătoria Centru, mun. Chișinău
Data depunerii:	18 august 2015

SESIZARE,

(în temeiul art.20 din Legea nr.178/2014)

Prin prezenta sesizare, subsemnatul, avocat Vlad Codreanu, solicit sancționarea disciplinară a judecătorului Ion Vultureanu de la Judecătoria Centru, mun.Chișinău în legătură cu comiterea de către acesta a faptelor reprobabile ce întrunesc elementele abaterii disciplinare prevăzute de art.4 alin.(1) lit.h) din Legea nr.178/2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorului (absențele nemotivate de la serviciu, întârzierea ori plecarea fără motive obiective de la serviciu, dacă aceasta a afectat activitatea instanței).

În sprijinul cerinței menționate supra, invoc următoarele:

1. Judecătoria Centru, mun. Chișinău (Judecătorul Ion Vultureanu) examinează cauza civilă nr. 0000001 intentată de către S.R.L. „TTT” împotriva S.A. „BTB” de încasare a datoriei;
2. Prin încheierea Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 01 februarie

2015 a fost stabilită data ședinței de judecată pentru 13 august 2015, ora 15⁰⁰;

3. Pe data de 13 august 2015 la ora 15⁰⁰, subsemnatul, reprezentant al pârâtului S.A. „BTB”, împreună cu administratorul și contabilul-șef ai societății comerciale menționate ne-am prezentat la Judecătoria Centru, biroul nr.404, etajul 14 din str. Bulgară nr.43, mun. Chișinău. La ședință erau prezenți și reprezentanții reclamantului. Am așteptat până la ora 17⁰⁰, dar judecătorul Ion Vultureanu nu s-a prezentat. Ulterior, Serviciul pază ne-a solicitat să părăsim incinta Judecătoriei;
4. Asistentul și grefiera judecătorului Ion Vultureanu erau în biroul judecătorului, însă nu au putut explica lipsa acestuia. Nici președintele Judecătoriei Centru nu a oferit informații privind lipsa judecătorului de la serviciu;
5. Pe data de 17 august am fost contactat de asistentul judecătorului, care mi-a comunicat că următoarea ședință a fost stabilită pentru data de 15 decembrie 2015;
6. Cele menționate de subsemnat pot fi confirmate și de administratorul și contabilul-șef al S.A. „BTB”, Vasile Turturică și, respectiv, Viorica Bârsanu, dar și de alți participanți la proces.

Analiza faptelor menționate permite să concluzionăm că lipsa judecătorului Ion Vultureanu de la serviciu pe data de 13 august 2015 de la ora 15⁰⁰ până la ora 17⁰⁰, care, în consecință, nu a permis examinarea cauzei civile dintre S.R.L. „TTT” și S.A. „BTB” constituie o faptă reprobabilă care întrunește elementele de abatere disciplinară indicate în art.4 alin.(1) lit.h) din Legea nr.178/2014 (absența nemotivată de la serviciu, întârzierea ori plecarea fără motive obiective de la serviciu, dacă aceasta a afectat activitatea instanței).

Din motivele menționate și în baza dispozițiilor art.21-36 din Legea nr.178/2014

solicit:

- constatarea abaterii disciplinare și aplicarea sancțiunii disciplinare judecătorului Ion Vultureanu.

18 august 2015

Avocat _____ Vlad Codreanu

Anexă:

1. Copia procesului-verbal din 01 februarie 2015;
2. Copia citației cu privire la ședința din 13 august 2015;
3. Copia citației cu privire la ședința din 15 decembrie 2015;
4. Actul ce demonstrează lipsa judecătorului de la serviciu.

NB:

Se recomandă a depune o sesizare doar dacă inițiatorul are suficiente probe ce demonstrează indubitabil fapta reprobabilă comisă de judecător. În calitate de probe pot servi:

- **orice mijloace admise în procesul civil: actele procesuale care demonstrează comiterea faptei reprobabile care întrunește condiții de abatere disciplinară (proces-verbal al ședinței, înregistrare audio, copiile sentinței, hotărârii, încheierii, ordonanței, acte judecătorești ale instanțelor superioare etc.); alte probe directe sau indirecte: fotografii, înregistrări video sau audio, martori care pot să demonstreze fapta reprobabilă săvârșită de judecător.**

3.3.3. Înregistrarea sesizării

Secretariatul CSM înregistrează sesizarea într-un registru special în modul stabilit de pct.5.4. și 5.5. din Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Secretariatului Consiliului Superior al Magistraturii, aprobat prin Hotărârea CSM nr.112/5 din 05.02.2013³⁰. Potrivit art.21 din Legea nr.178/2014, după înregistrarea sesizării, Secretariatul CSM, în termen de cel mult 3 zile lucrătoare de la recepționare, o transmite IJ în persoana inspectorului-judecător principal.

3.3.4.Verificarea sesizării de către Inspekția Judiciară

Acțiunile IJ în domeniul răspunderii disciplinare a judecătorilor sunt reglementate de art.21-26 din Legea nr.178/2014 și de Regulamentul cu privire la organizarea, competența și modul de funcționare a Inspekției Judiciare, aprobat prin Hotărârea CSM nr.89/4 din 29.01.2013³¹.

Inspectorul-judecător principal repartizează sesizările în mod aleatoriu

³⁰ <http://csm.md/files/Hotaririle/2013/5/112-5.pdf>

³¹ http://csm.md/files/Acte_normative/REG%20functionare%20a%20inspectiei%20judiciare.pdf

inspectorilor-judecători pentru verificarea acestora. Dispozițiile de distribuire a sesizărilor și dispozițiile motivate de redistribuire a sesizărilor ale inspectorului-judecător principal se anexează la dosar.

Inspectorul-judecător căruia i-a fost repartizată sesizarea purcede la verificarea acesteia. Convențional, **legiuitorul deosebește verificarea prealabilă de verificarea în fond a sesizării.**

3.3.4.1. Verificarea prealabilă a sesizării

În urma verificării prealabile, inspectorul-judecător poate adopta o Decizie de restituire a sesizării sau o Decizie de respingere.

Inspectorul-judecător adoptă **Decizia de restituire a sesizării** către autor doar dacă aceasta nu corespunde cerințelor de formă și de conținut prevăzute de art.20 alin.(1) din Legea nr.178/2014, adică nu sunt indicate datele de identitate ale autorului, judecătorului, data depunerii, data și locul faptei-abateri, probele care confirmă fapta etc.

Decizia de restituire se adoptă în termen de 3 zile de la repartizare și nu este susceptibilă de atac. Autorul sesizării poate depune sesizarea repetat după înlăturarea neajunsurilor.

Decizia de respingere a sesizării se adoptă dacă inspectorul-judecător o califică ca fiind vădit neîntemeiată. Sesizarea va fi calificată ca fiind vădit neîntemeiată dacă:

- a fost depusă repetat fără a aduce noi probe;
- de la data săvârșirii faptei-abateri disciplinare a expirat termenul stabilit de lege, adică a expirat termenul de 2 ani de la data comiterii abaterii disciplinare, sau a expirat termenul de un an de zile de la data devenirii irevocabile a hotărârii instanței naționale sau internaționale din care rezultă comiterea de către judecător a unei abateri disciplinare ori, după caz, a trecut mai mult de 5 ani de la data comiterii abaterii;
- sunt invocate fapte care nu fac referință la abaterile disciplinare prevăzute de art.4.

Decizia de respingere a sesizării ca vădit neîntemeiată se adoptă în termen de 10 zile de la repartizare. Decizia de respingere trebuie să fie motivată și este susceptibilă de atac în Completul de admisibilitate al Colegiului Disciplinar.

*Model de contestare a
Deciziei inspectorului-judecător de respingere a sesizării*

	Completului de admisibilitate al Colegiului Disciplinar al Judecătorilor str. Mihai Eminescu nr.5, mun.Chișinău
Autor de sesizare:	Vlad Codreanu avocat, Licență nr. ____ din 01.03.2010 Biroul Asociat de Avocați „Țepeș și asociații”, Baroul Chișinău str. Vlaicu Pârcălab nr.1, MD-2012, mun. Chișinău Telefon: _____ E-mail: vlad.codreanu@gxzmail.com
Judecător:	Ion Vultureanu , judecător la Judecătoria Centru, mun. Chișinău
Data depunerii:	20 decembrie 2015

CONTESTAȚIE

asupra Deciziei inspectorului-judecător din 18.12.2015

Prin Decizia nr.0002 din 18.12.2015, inspectorul-judecător Ion Ionescu a respins sesizarea subsemnatului privind atragerea la răspundere disciplinară a judecătorului Ion Vultureanu în baza art.4 alin.(1) lit.g) din Legea nr.178/2014 ca fiind vădit neîntemeiată. Consider Decizia menționată supra ca fiind adoptată contrar dispozițiilor legale și pasibilă de a fi anulată.

În sprijinul afirmațiilor mele invoc următoarele:

I. Circumstanțele de fapt

1. La data de 30.09.2015 am depus la Judecătoria Centru, mun.Chișinău, în interesele clientului meu, reclamant Vasile Dohotaru, o cerere de chemare în judecată de încasare a datoriei de la pârâțul Nicolae Troian. În cererea de chemare în judecată am solicitat aplicarea măsurilor de asigurare a acțiunii prin instituirea interdicției de înstrăinare și gajare a părții sociale ce aparține acestuia în capitalul social al S.R.L. „Verdict” (IDNO 010101010), anexând extrasul din Registrul de stat al persoanelor juridice.

2. La data de 02.10.2015 cererea depusă a fost distribuită aleatoriu judecătorului Ion Vultureanu.
3. La 07.10.2015 judecătorul Ion Vultureanu a emis o încheiere prin care a numit cererea spre examinare a cauzei depuse pentru data de 20.10.2015, ora 14⁰⁰, fără a examina și cerința de aplicare a măsurilor de asigurare.
4. La data de 20.10.2015, ora 14⁰⁰, judecătorul Ion Vultureanu a deschis ședința de judecată. Când a ajuns la etapa examinării cererilor și demersurilor, am înaintat o cerere separată de emitere a unei încheieri de aplicare a măsurii de asigurare a acțiunii prin instituirea interdicției de înstrăinare și gajare a părții sociale ce aparține acestuia în capitalul social al S.R.L. „Verdict” (IDNO 01010101010), dar judecătorul a amânat examinarea cererii pentru 03.12.2015 și a răspuns oral că cererea privind aplicarea măsurii de asigurare o va examina în modul și termenele stabilite de lege.
5. Pe data de 03.12.2015 judecătorul a amânat examinarea cauzei pentru 15.02.2016. La întrebarea subsemnatului privind cererea de aplicare a măsurii de asigurare, judecătorul a răspuns că o va examina mâine, pe data de 04.12.2015.
6. Pe data de 08.12.2015, greșiera judecătorului Ion Vultureanu mi-a eliberat încheierea de aplicare a măsurii de asigurare adoptată în aceeași zi.
7. Pe data de 09.12.2015, am depus sesizarea la Consiliul Superior al Magistraturii și am solicitat constatarea săvârșirii abaterii disciplinare prevăzute de art.4 alin.(1) lit.g) din Legea nr.178/2014: încălcarea, din motive imputabile judecătorului, a termenelor de îndeplinire a acțiunilor de procedură, inclusiv a termenelor de redactare a *hotărârilor judecătorești și de transmitere a copiilor acestora participanților la proces.*
8. La 18.12.2015 inspectorul-judecător a adoptat Decizia de respingere a sesizării ca fiind vădit neîntemeiată.

II. Circumstanțele de drept

9. Decizia de respingere a sesizării este adoptată ilegal și cu depășirea competenței. Legiutorul acordând inspectorului-judecător competența de a respinge sesizările s-a referit doar la cele care sunt, nu neînte-

meiate, dar *vădit neîntmeiate*. Inspectorul-judecător poate respinge sesizarea dacă: a) a fost depusă repetat fără a aduce noi probe; b) de la data săvârșirii faptei-abateri disciplinară a expirat termenul stabilit de lege; c) sînt invocate fapte care nu fac referință la abaterile disciplinare prevăzute de art.4.

10. În sesizarea subsemnatului se face trimitere clară la dispoziția art.4 alin.(1) lit.g) din Legea nr.178/2014 și la fapta reprobabilă pe care judecătorul a comis-o, faptă care se încadrează în elementele abaterii disciplinare menționate.
11. Materialele anexate la sesizare demonstrează cu certitudine că judecătorul Ion Vultureanu prin încheierea din 07.10.2015 a acceptat cererea și a numit cauza spre examinare, dar nu s-a expus asupra cerinței de aplicare a măsurilor de asigurare a acțiunii formulată în cererea de chemare în judecată. În aceste condiții, judecătorul a încălcat dispoziția din art.177 alin.(2) CPC, care îl obligă să se pronunțe, *dacă cererea de asigurare a acțiunii este depusă concomitent cu cererea de chemare în judecată, aceasta se soluționează în ziua emiterii încheierii privind acceptarea cererii de chemare în judecată, fără înștiințarea părâtului și a celorlalți participanți la proces.*
12. De asemenea, materialele cauzei disciplinare demonstrează că, în ședința de judecată din 20.11.2015, ședința la care părâtul nu s-a prezentat, subsemnatul a înaintat repetat o cerere de aplicare a măsurii de asigurare a acțiunii prin instituirea interdicției de înstrăinare și gajare a părții sociale ce aparține Părâtului în capitalul social al S.R.L. „Verdict” (IDNO 01010101010). Judecătorul însă a adoptat încheierea de aplicare a măsurii de asigurare a acțiunii abia pe data de 08.12.2015, depășind termenul legal cu 18 zile. În aceste condiții, judecătorul, la examinarea cauzei, a încălcat repetat dispoziția art.177 alin.(2) CPC, care prevede că *la soluționarea cererii de asigurare a acțiunii legea stabilește că aceasta se soluționează de către judecător sau de către instanța care examinează pricina în termen de o zi de la depunere, fără înștiințarea părâtului și a celorlalți participanți la proces.*
13. Astfel, neadoptarea actului judecătoresc de aplicare a măsurilor de asigurare a acțiunii nici pe data de 07.10.2015 și nici la 21.11.2015 demonstrează că judecătorul a încălcat de două ori dispoziția art.177 alin.(2) CPC și, implicit, a comis fapta reprobabilă care întrunește elementele abaterii disciplinare stipulate de art.4 alin.(1) lit.g) din Legea

nr.178/2014, adică încălcarea, din motive imputabile judecătorului, a termenelor de îndeplinire a acțiunilor de procedură.

14. În aceste condiții, Decizia de respingere a sesizării adoptată de către inspectorul-judecător este adoptată contrar dispozițiilor legii. Sintagma din Decizia de respingere potrivit căreia „încălcarea termenului nu-i este imputabil judecătorului” demonstrează că inspectorul-judecător intră în sfera de competență a Colegiului Disciplinar, or, el nu doar decide că sesizarea este vădit neîntemeiată, ci dă aprecere juridică faptelor judecătorului. Calificarea faptelor reprobabile, încadrarea juridică în componența de abatere disciplinară țin de competența exclusivă a Colegiului Disciplinar. Anume Colegiul Disciplinar urmare a deliberării decide dacă judecătorul a comis sau nu fapta, dacă-i este sau nu imputabilă și care sancțiune să fie aplicată.
15. În consecință, inspectorul-judecător a adoptat Decizia de respingere a sesizării subsemnatului contrar competenței legale ori sesizarea nu se califică ca fiind vădit neîntemeiată.
16. Din motivele menționate supra, considerăm că judecătorul Ion Vultureanu, prin neadoptarea în termen a încheierilor în privința aplicării sau neaplicării măsurii de asigurare a acțiunii nici pe data de 07.10.2015, și nici la 21.11.2015 a comis o faptă reprobabilă și asupra acestei fapte trebuie să se pronunțe Colegiul Disciplinar.

Din considerentele menționate și în baza art.22 alin.(2) din Legea nr.178/2014

solicit:

- admiterea contestației;
- anularea Deciziei nr.0002 din 18.12.2015 de respingere a sesizării subsemnatului depusă în privința judecătorului Ion Vultureanu, emisă de inspectorul-judecător Ion Ionescu ca fiind ilegală;
- obligarea Inspecției Judiciare să verifice în fond sesizarea și să prezinte dosarul cauzei disciplinare spre examinare Colegiului Disciplinar.

Avocat _____

3.3.4.2. Verificarea sesizării în fond

Dacă nu a adoptat Decizia de restituire sau de respingere a sesizării, inspectorul-judecător este obligat, în termen de cel mult 30 zile lucrătoare de la data recepționării sesizării, să verifice sesizarea în modul stabilit de art.23 din Legea nr.178/2014. În caz de necesitate, termenul menționat poate fi prelungit cu 15 zile calendaristice.

Verificarea în fond a sesizării reprezintă etapa în cadrul căreia se stabilesc faptele imputate judecătorului și consecințele acestora, circumstanțele în care au fost comise, precum și orice alte date concludente din care să se poată stabili existența sau inexistența elementelor abaterii disciplinare.

În cadrul acestei etape, inspectorul-judecător este obligat să întreprindă următoarele:

- să solicite opinia judecătorului pe marginea celor invocate în sesizare;
- să strângă toate probele posibile care ar demonstra fapta reprobabilă sau ar demonta falsa acuzare;
- să întocmească Raportul cu privire la rezultatele examinării cauzei;
- să formeze dosarul cauzei disciplinare la care anexează toate actele și probele anexate la sesizare, precum și cele colectate de inspectorul-judecător;
- să transmită dosarul completului de admisibilitate al CD.

Raportul Inspecției Judiciare cu privire la sesizare se întocmește potrivit modelului adoptat prin Hotărârea CSM. Acesta trebuie să reflecte:

- faptele reprobabile care se impută judecătorului în sesizare;
- faptele stabilite de inspectorul-judecător și probele care demonstrează sau infirmă;
- concluzia inspectorului-judecător:
 - propune de a admite sesizarea și motivează;
 - propune de a respinge sesizarea și motivează.

În timp de 3 zile de la finalizarea verificării sesizării, inspectorul-judecător transmite dosarul Colegiului Disciplinar.

3.3.5. Procedura disciplinară în fața Colegiului Disciplinar

Procedura disciplinară în fața Colegiului Disciplinar constă din 2 etape: procedura de admisibilitate și procedura de examinare în fond.

3.3.5.1 Procedura de admisibilitate

Completul de admisibilitate examinează:

- contestările autorului sesizării asupra Deciziei inspectorului judecător de respingere a sesizării. Completul de admisibilitate este în drept:
 - ➔ să admită contestația și să oblige inspectorul judecător să verifice sesizarea în fond;
 - ➔ să respingă contestația. Hotărârea de respingere a contestării este irevocabilă;
- cauzele disciplinare cu raport întocmite de către judecătorul inspector.

Completul de admisibilitate examinează cauza disciplinară și poate adopta una din următoarele hotărâri:

- **Sesizare admisibilă**, dacă măcar un membru al completului a votat pentru admisibilitate;
- **Sesizare respinsă**, dacă toți membrii completului unanim au votat pentru respingere. Hotărârea de respingere se motivează și se comunică autorului sesizării în termen de 7 zile. Hotărârea de respingere poate fi contestată în plenul CD în 15 zile de la comuncare.

3.3.5.2. Procedura de examinare în fond

Plenul Colegiului Disciplinar examinează:

- cauzele disciplinare calificate ca admisibile;
- contestațiile asupra Hotărârii Completului de admisibilitate prin care a fost respinsă sesizarea. Plenul Colegiului Disciplinar este în drept, în acest caz:
 - ➔ să admită contestația și să preia cauza în proprie procedură;
 - ➔ să respingă contestația. Hotărârea de respingere a contestației este irevocabilă.

Examinarea cauzei de către Colegiul Disciplinar

- *Transmiterea și repartizarea cauzei.* Hotărârea Colegiului de admisibilitate calificată admisibilă se transmite Președintelui CD în termen de 3 zile de la adoptare. Președintele CD repartizează aleatoriu cauza disciplinară unuia din membrii CD.
- *Pregătirea cauzei de examinare.* Membrul CD căruia i-a fost repartizată cauza studiază materialele, dacă este necesar solicită documente suplimentare și pregătește cauza pentru examinare.
- *Examinarea cauzei disciplinare.* Cauza disciplinară se examinează de către CD în termen de 45 de zile de la data emiterii Hotărârii de admisibilitate:
 - ședința CD este publică;
 - ședința este deliberativă dacă sunt prezenți cel puțin 6 membri ai CD;
 - CD poate decide ca ședința să fie închisă din motive de ordine publică, de protecție a securității naționale sau a vieții private;
 - la ședință sunt citați și, respectiv, au dreptul să participe autorul sesizării, judecătorul vizat, dar și alte persoane (martori).
- *Adoptarea hotărârii.* Hotărârea se adoptă în camera de consiliu cu majoritatea membrilor prezenți.

3.3.5.3. Hotărârile Colegiului Disciplinar

CD poate adopta una din următoarele hotărâri: a) constatarea abaterii disciplinare și sancționarea; b) constatarea abaterii disciplinare și sistarea procedurii disciplinare, sau c) încetarea procedurii disciplinare.

3.3.5.3.1. Constatarea abaterii disciplinare și sancționarea

Dacă CD constată că judecătorul în privința căruia se examinează cauza disciplinară a comis o faptă reprobabilă și aceasta se demonstrează prin materialele anexate la dosar, față de el poate fi aplicată una din sancțiunile stabilite de lege.

Judecătorul poate fi tras la răspundere disciplinară doar dacă, cu vinovăție a comis, direct sau indirect, cu intenție sau din culpă, o faptă reprobabilă. Fapta reprobabilă poate fi comisă atât prin acțiune, cât și prin inacțiune.

ne. Vinovăția este gravă dacă acțiunea sau inacțiunea judecătorului care constituie o faptă condamnabilă a fost săvârșită cu **intenția directă**, adică judecătorul a știut că încalcă disciplina profesională, a dorit acest lucru și în consecință s-au produs consecințele. Săvârșirea faptei din **culpă** presupune că judecătorul știa că îi este interzis un anumit comportament, totuși comite fapta reprobabilă, admițând că nu vor surveni consecințe negative.

Judecătorul nu poate fi tras la răspundere pentru opinia sa exprimată în înfăptuirea justiției și pentru hotărârea pronunțată dacă nu va fi stabilită, prin sentință definitivă, vinovăția lui de abuz criminal (art.19 alin.(3) din Legea nr.544/1995).

Anularea sau modificarea hotărârii judecătorești atrage răspundere în condițiile Legii nr.178/2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor, dacă judecătorul care a pronunțat-o a încălcat legea intenționat sau ca urmare a unei neglijențe grave (art.21 alin.(2) din Legea nr.544/1995).

Sancțiunile disciplinare

Sancțiunile disciplinare constituie mijloace de constrângere prevăzute de legislația specială și au ca scop apărarea prestigiului justiției, dezvoltarea spiritului de răspundere pentru exercitarea funcției de judecător. Sancțiunile disciplinare se aplică judecătorilor în funcție, cât și celor demisionați.

CD, în funcție de gravitatea abaterii disciplinare comise, este în drept să aplice una din următoarele sancțiuni:

- *avertismentul*, constă în atenționarea judecătorului asupra abaterii disciplinare comise, cu recomandarea să respecte pe viitor dispozițiile legale, prevenindu-l că la o nouă abatere disciplinară similară îi va putea fi aplicată o sancțiune mai severă. Termenul de acțiune a avertismentului este de 1 an;
- *muștrarea*, constituie critica, exprimată în formă scrisă, privind faptele comise de judecător. Termenul de acțiune a muștrării este de 2 ani;
- *reducerea salariului*, reprezintă micșorarea salariului lunar de la 15% până la 30%, pentru o perioadă de la 3 luni până la 1 an și se aplică cu începere din luna calendaristică ulterioară datei la care hotărârea Colegiului Disciplinar a rămas irevocabilă;
- *eliberarea din funcția de judecător*, reprezintă încetarea de drept a

împuternicirilor judecătorului ca urmare a comiterii unei abateri disciplinare. Propunerea de eliberare din funcția de judecător este înaintată de Consiliul Superior al Magistraturii în modul stabilit de lege;

- *eliberarea din funcția de președinte (vicepreședinte)*, pe lângă sancțiunile menționate, poate fi aplicată și sancțiunea de propunere de eliberare din funcția de președinte (vicepreședinte) dacă nu respectă atribuțiile stabilite de lege pentru această funcție.

Particularități ale aplicării sancțiunilor disciplinare

CD sau, în caz de examinare a contestației – CSM, aplică sancțiunile față de judecător ținând cont de următoarele:

- proporționalitate, în funcție de gravitatea abaterii disciplinare comise, precum și de circumstanțele concrete ale cauzei;
- o singură faptă reprobabilă a judecătorului nu poate fi **sancționată** de mai multe ori, însă se pot cumula răspunderile disciplinare. Dacă judecătorul se face vinovat de mai multe abateri, aceasta va influența alegerea sancțiunii de către CD;
- comiterea repetată a abaterii disciplinare constituie o circumstanță agravantă. Se califică ca fiind repetată abaterea disciplinară comisă de judecător în perioada de acțiune a sancțiunii disciplinare anterioare, indiferent de tipul abaterii disciplinare comise.

Consecințele aplicării sancțiunilor

Pe perioada acțiunii sancțiunilor disciplinare, judecătorul nu poate fi promovat și nici transferat. Judecătorul eliberat din funcția de președinte sau vicepreședinte al instanței poate solicita promovarea într-o instanță superioară sau să participe la concursul de ocupare a funcției de președinte sau vicepreședinte de instanță la expirarea a 2 ani din ziua aplicării sancțiunii.

3.3.5.3.2. Constatarea abaterii disciplinare și sistarea procedurii disciplinare

În situația în care termenul de tragere la răspundere disciplinară stabilit în lege a expirat, CD va constata dacă a avut loc fapta reprobabilă care constituie abatere disciplinară, încă nu va aplica sancțiunea, ci va sista procedura disciplinară.

3.3.5.3.3. Încetarea procedurii disciplinare

Dacă se constată că fapta imputată judecătorului nu întrunește elementele abaterii disciplinare, CD adoptă o hotărâre de încetare a procedurii disciplinare.

3.3.6. Contestarea hotărârilor Colegiului Disciplinar

Hotărârile CD intră în vigoare doar după expirarea termenului de contestare. Ele pot fi contestate la CSM și ulterior la CSJ.

3.3.6.1 Contestarea hotărârii Colegiului Disciplinar la Consiliul Superior al Magistraturii

Hotărârile CD pot fi contestate la CSM de către autorul sesizării, IJ sau judecătorul vizat în hotărâre. Hotărârea poate fi contestată în 15 zile de la data primirii copiei hotărârii motivate a CD.

Termenul de examinare este de cel mult 30 de zile de la înregistrarea contestației.

CSM poate decide:

- menținerea fără modificare a hotărârii CD;
- admiterea contestației și adoptarea unei noi hotărâri.

3.3.6.2. Contestarea hotărârii CSM la CSJ

Hotărârile CSM pe cauzele disciplinare pot fi contestate în termen de 20 de zile de la data recepționării, la Curtea Supremă de Justiție.

Dreptul de a contesta îl au autorul sesizării, IJ sau judecătorul vizat în hotărâre.

Hotărârile CSM privind cauzele disciplinare se examinează de un complet al CSJ format din 5 judecători în cel mult 30 de zile de la depunere. Decizia CSJ este irevocabilă.

IV.

ABATERILE DISCIPLINARE

4.1. Definiție

Abaterea disciplinară este o faptă reprobabilă comisă de un judecător în perioada mandatului sau după expirarea lui, în exercitarea funcției de înfăptuire a justiției sau în afara acestei activități, și care constă într-o acțiune sau inacțiune savârșită cu vinovăție, prin care acesta a încălcat dispozițiile actelor legislative. Faptele reprobabile care se califică ca abateri disciplinare sunt prevăzute de art.4 alin.(1) din Legea nr.178/2014.

4.2. Abaterea disciplinară „nerespectarea îndatoririi de a se abține atunci când judecătorul știe sau trebuia să știe că există una dintre circumstanțele prevăzute de lege pentru abținerea sa, precum și formularea de declarații repetate și nejustificate de abținere în aceeași cauză, care are ca efect tergiversarea examinării cauzei” (art.4 alin.(1) lit.a) din Legea nr.178/2014).

Judecătorul este obligat să respecte obligația de imparțialitate și să nu participe la examinarea unor anumite cauze. Judecătorul nu este în drept să examineze cauzele civile, penale, contravenționale sau de altă natură, dacă fie a participat într-o anumită calitate la proces (martor, expert, specialist, interpret, reprezentant, grefier, executor judecătoresc, arbitru sau mediator), fie că este rudă până la gradul patru, afin până la gradul trei cu participanții la proces sau reprezentanții acestora ori există un alt temei legal de neparticipare. Dacă cunoaște sau trebuie să cunoască despre acest fapt, judecătorul trebuie să se abțină de la judecarea cauzei. De asemenea, judecătorul nu este în drept să renunțe la examinarea unor cauze complexe, dificile, cu rezonanță publică sau de altă natură prin abținerea neîntemeiată de la examinare. Legea prevede abținerea neîntemeiată repetată poate servi temei de sancționare disciplinară.

Exemplu din practica CD

Judecătorul N.N. a instrumentat un dosar peste 1,5 ani. Părțile vătămate au reclamat tergiversarea examinării cauzei, comportamentul neadecvat al judecătorului și au solicitat urgentarea examinării. Ulterior însă judecătorul a declarat abținerea de la judecarea pricinii pe motiv că anterior a participat la examinarea cauzei în calitate de judecător de instrucție. Cererea judecătorului a fost admisă deoarece s-a constatat cu certitudine că acesta în calitate de judecător de instrucție a pronunțat pe cauza dată în cadrul urmăririi penale o încheiere, iar acest fapt, potrivit art.33 alin.(2)

p.3) CPP, face imposibilă examinarea cauzei de către acesta. În legătură cu admiterea cererii de abținere, dosarul a fost repartizat aleatoriu altui judecător pentru examinare.

Judecătorul căruia i-a fost repartizată cauza penală este obligat să procedeze conform art.345 alin.(1) CPP (*în termen de cel mult 3 zile de la data la care cauza a fost repartizată pentru judecare, judecătorul sau, după caz, completul de judecată, studiind materialele dosarului, fixează termenul pentru ședința preliminară, care va începe în cel mult 20 de zile de la data repartizării cauzei*).

Din norma citată rezultă obligația judecătorului de a studia materialele dosarului repartizat și ulterior fixarea termenului pentru ședința preliminară. Studiarea dosarului este impusă nu doar ca o cerință formală, ci drept o condiție obligatorie și dacă judecătorul o indeplinește o să poată descoperi toate viciile dosarului penal, inclusiv faptul propriei participări în calitate de judecător de instrucție.

Neexecutarea obligației de studiere a dosarului a cauzat încălcarea dispoziției art.34 CPP, care prevede expres că „*în cazul în care există circumstanțe prevăzute la art.333, judecătorul este obligat să facă declarație de abținere de la judecarea cauzei*”. Deoarece judecătorul participase anterior la examinarea cauzei în calitate de judecător de instrucție, el era obligat să descopere participarea sa anterioară la dosar imediat ce a primit dosarul și să se abțină de la judecarea cauzei.

Luând în considerare că judecătorul a instrumentat dosarul penal peste 1,5 ani în stare de incompatibilitate, CD consideră că acesta a savârșit o faptă ce întrunește elementele abaterii disciplinare. Prin această încălcare a judecătorului se afectează imaginea justiției, or, participanții la procedura penală, în special cele 42 de victime, pierd orice încredere în autoritatea judecătorească, odată ce timp de 1,5 ani au fost purtați pe drumuri și au participat la ședințele unui judecător care nu avea dreptul să judece. Doar o sancționare aspră a judecătorului care a comis încălcarea ar putea restabili o parte din autoritatea pierdută a justiției³².

³² http://www.csm.md/files/Hotarirele_CDisciplinar/2012/32-9.pdf

4.3. Abaterea disciplinară „aplicarea în mod intenționat, cu rea-voință sau aplicarea repetată din neglijență gravă a legislației contrar practicii judiciare uniforme” (art.4 alin.(1) lit.b) din Legea nr.178/2014)

Abaterea disciplinară citată supra evidențiază trei situații distincte de aplicare a dispozițiilor legale contrar practicii judiciare uniforme: a) aplicare intenționată; b) aplicare cu rea-credință sau c) aplicarea repetată din neglijență gravă.

Expresia juridică „contrar practicii judiciare uniforme” presupune că legislația națională a fost aplicată contrar principiului securității juridice. Prin acest principiu se asigură certitudinea și predictibilitatea dreptului pentru a menține încrederea legitimă a cetățenilor în activitatea instanțelor. Jurisprudența clară a instanțelor în sensul confirmării pentru alte persoane aflate într-o situație similară cu cea a reclamantului a unui drept prevăzut de legislația națională constituie o speranță legitimă³³.

Pentru a califica acțiunea de aplicare a normelor legale ca fiind contrară practicii judiciare uniforme, este necesar de a determina ce înseamnă „practica judiciară uniformă”, care este modalitatea de formare a practicii judiciare uniforme și dacă judecătorul este sau nu obligat să o cunoască.

Uniformitatea practicii judiciare se asigură prin actele Curții Supreme de Justiție

Practica judiciară uniformă se elaborează de CSJ și se face acest lucru pentru a asigura respectarea principiului prezumției nevinovăției, principiului supremației legii și pentru a contribui la consolidarea statului de drept.

Dreptul și obligația CSJ de a asigura aplicarea uniformă a normelor legale rezultă din dispoziția art.1 alin.(2) din Legea 789/1996 cu privire la Curtea Supremă de Justiție potrivit căreia „CSJ asigură aplicarea corectă și uniformă a legislației de către toate instanțele judecătorești”. Obligația CSJ de a generaliza practica judiciară în scopul aplicării uniforme și corecte a normelor de drept și soluționarea justă a cauzelor rezultă și din dispozițiile art.17 al CPC și art.39 din CPP. Totodată, judecătorii vor aplica normele legale în sensul înțeleș de Curtea Constituțională a Republicii Moldova, de Curtea Europeană pentru Drepturile Omului și de Curtea Supremă de

³³ Cristi Danileț, *Studiu cu privire la unificarea practicii judiciare și asigurarea principiului securității raporturilor juridice în Republica Moldova*: http://www.justice.gov.md/public/files/file/studii/studii_srsj/Danilet_text.pdf

Justiție și exprimat în actele acestor instanțe. Exemplu în acest sens servesc dispozițiile art.7 din CPP, potrivit cărora:

- *hotărârile Curții Constituționale privind interpretarea Constituției sau privind neconstituționalitatea unor prevederi legale sunt obligatorii pentru organele de urmărire penală, instanțele de judecată și pentru persoanele participante la procesul penal;*
- *hotărârile definitive ale Curții Europene a Drepturilor Omului sunt obligatorii pentru organele de urmărire penale, procurori și instanțele de judecată;*
- *deciziile Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție pronunțate ca urmare a examinării recursului în interesul legii sunt obligatorii pentru instanțele de judecată în măsura în care situația de fapt și de drept pe cauză rămâne cea care a existat la soluționarea recursului.*

Practica judiciară este uniformă dacă este constantă, omogenă și lipsită de diferențieri. Termenul *uniform* explică că un fenomen juridic devine uniform dacă *este la fel, este constant, lipsit de variații*. În literatura juridică, dar și în legislația României, pentru situații juridice similare se folosește termenul *unitar* (practică judiciară unitară), impunându-se să fie omogenă, lipsită de diferențieri. Termenul *uniform* și termenul *unitar* obligă că practica judiciară trebuie să fie la fel, lipsită de varietăți și constantă sau, după caz, omogenă, lipsită de inconsecvențe și diferențieri. În concluzie, CSJ prin actele sale (avize, hotărâri explicative, recurs în interesul legii, recomandări asigură aplicarea uniformă a legislației, astfel încât să nu existe situații când aceeași normă juridică este înțeleasă și aplicată de unii judecători într-un fel, iar de alții altfel.

Curtea Constituțională în Hotărârea sa nr.28/2010 s-a referit la sintagma „interpretarea și aplicarea neuniformă a legislației” prevăzută anterior în art.22 alin.(1) lit.b) din Legea nr.544/1995 și a reținut că doar o instanță superioară poate să se pronunțe dacă judecătorul a aplicat sau nu neuniform legislația. Trebuie de menționat că „practica judiciară uniformă” include nu doar practica instanțelor naționale, dar și practica instanțelor internaționale de aplicare a normelor convențiilor (tratatelor) la care Republica Moldova este parte. În situația în care practica judecătorească este uniformă, adică există o jurisprudență bine stabilită, aceasta trebuie urmată în cauzele viitoare.

Judecătorul este obligat să cunoască practica judecătorească uniformă.

Potrivit art.15 alin.(1) lit.c) din Legea nr.544/1996, *judecătorii sunt obligați ... să respecte întocmai cerințele legii la îmfăptuirea justiției și să asigure interpretarea și aplicarea uniformă a legislației.*

Pentru a demonstra că judecătorul la examinarea unor cauze disciplinare concrete a aplicat legislația contrar practicii uniforme, trebuie să fie supuse analizei următoarele:

- dacă există o practică judiciară uniformă;
- dacă această practică a fost sau nu invocată de către participanții la proces;
- dacă judecătorul la îndeplinirea actului de justiție a procedat contrar acestei practicii, și
- dacă a făcut-o cu intenție, cu rea-credință sau cu neglijență gravă.

A califica fapta judecătorului ca fiind aplicare cu **intenție** a normei legale contrar practicii judiciare uniforme nu trebuie demonstrată, or, în temeiul art.15 din Legea nr.544/1996, se prezumă că judecătorul cunoaște practica judiciară uniformă, respectiv, își dă seama că aplică norma altfel decât este stabilit în actele emise de CSJ sau ale instanțelor internaționale prevăzându-i, dorindu-i sau acceptându-i efectele.

Pentru a califica fapta judecătorului că fiind **cu rea-voiență**, autorul unei sesizări va trebui să demonstreze că judecătorul a aplicat cu intenție norma legală contrară practicii judiciare uniforme și că acesta a dat dovadă de atitudine ostilă față de unii din participanții la proces, și, știind că aplică legea în mod necorespunzător, dorește să facă cuiva rău. Altfel spus, judecătorul încalcă cu bună știință normele de drept material sau procesual, urmărind sau acceptând vătămarea unei persoane sau creându-i obstacole în realizarea dreptului. Ca probe ale reiei-credințe ar putea servi chiar propria practică a judecătorului care în situații similare a procedat altfel.

Neglijența gravă se va demonstra atunci când judecătorul nesocotește din culpă, în mod grav, neîndoielnic și nescuzabil, normele de drept material și procesual. Pentru a califica fapta judecătorului ca fiind **neglijența gravă admisă în mod repetat** trebuie să se demonstreze că judecătorul dă dovadă de atitudine nepăsătoare la îndeplinirea unei obligații de serviciu, atitudine care denotă lipsă de atenție și de interes față de ce se va întâmpla în continuare.

Exemplu

CD a constatat că judecătorul N.N. cunoștea că inculpata avea la întreținere 3 copii, unul din care era sugaci, dar nici în una din cele 3 încheieri prin care a dispus arestarea preventivă a inculpatei nu a dispus informarea Comisariatului de Poliție despre existența celor 3 copii și despre obligația acestuia ca la reținere să informeze autoritățile competente pentru a lua măsuri de ocrotire față de copii. Astfel, prin inacțiunile sale și nerespectând prevederile legii, judecătorul a provocat suferințe nu numai inculpatei, ci și minorilor.

Prin încheierile din 14.03.2011 și din 22.06.2011, judecătorul a dispus modificarea măsurii de reprimare aplicând inculpatei din obligația de a nu părăsi localitatea în arest preventiv pe termen de 90 zile, atunci când din materialele cauzei rezultă că inculpatei, prin Deciziile Curții de Apel din 19.04.2011 și din 30.06.2011, i-a fost aplicată în calitate de măsură preventivă eliberarea provizorie sub controlul judiciar și nu obligația de a nu părăsi localitatea. Cele enunțate au permis de a constata că judecătorul nu a luat cunoștință de materialele cauzei penale, nici nu a cunoscut elementarul cauzei, nemaivorbind despre esența acesteia. Analizând acțiunile judecătorului N.N. în ansamblu, CD reține că acesta a **incălcat grav** și **repetat** toate principiile de drept menite să apere persoanelor drepturile și interesele legale, știrbind profund autoritatea judecătorească și diminuând încrederea persoanelor în justiție, contribuind la crearea unei percepții publice negative a sistemului judecătorec³⁴.

4.4. Abaterea disciplinară „acțiunile judecătorului în procesul de înfăptuire a justiției care fac dovada incompetenței profesionale grave și evidente” (art.4 alin.(1) lit.c) din Legea nr.178/2014)

Prin competența judecătorului se înțeleg aptitudinile profesionale, cunoștințele și experiența practică necesară pentru a face acte de justiție eficiente. Incompetența profesională înseamnă contrariul, adică lipsa acestor aptitudini, implicit, necunoașterea legislației materiale și procesuale, dar și a practicii judiciare.

Deoarece procesul de selectare a candidaților la funcția de judecător se desfășoară potrivit unor criterii obiective bazate pe merit, ținând seama de pregătirea profesională, de integritatea, capacitatea și eficiența candi-

³⁴ Hotărârea Colegiului Disciplinar nr.52/13 din 21.10.2011, http://csm.md/files/Hotaririle_CDisciplinar/2011/52-13.pdf

daților, rezultă că competența profesională se verifică la admiterea în profesie, dar și pe parcursul exercitării funcției de către Colegiul de evaluare a performanțelor judecătorilor și de Colegiul de selecție. Aceste organe trebuie să descopere incompetența gravă și evidentă și, fie să nu admită, fie să înlăture aceste persoane din sistem. Legea împuternicește Colegiul de evaluare a performanțelor să sesizeze CD atunci când descoperă fapte de incompetență profesională gravă (art.19 alin.(1) lit.c) din Legea nr.178/2014). Totuși, și avocații, ca participanți activi la înfăptuirea justiției, atunci când este cazul, trebuie să semnaleze situațiile de incompetență profesională gravă și evidentă a judecătorilor.

Semne ale incompetenței grave a judecătorului poate fi numărul mare de anulări ale hotărârilor și sentințelor, precum și numărul mare de dosare restante pe care judecătorul nu reușește să le examineze sau are frecvente tergiversări.

Exemple din practica Colegiului Disciplinar

Exemplul 1.

Judecătorul N.N. nu a motivat 85 de hotărâri, inclusiv pe dosarele nr.52-2-136 [...] ale căror dispozitive au fost pronunțate încă în anul 2011. Deoarece cetățenii Republicii Moldova, dar și persoanele juridice care au avut de suferit în urma inacțiunilor judecătorului gândesc că întregul sistem activează ca și acest judecător, această stare de spirit obligă organele de autoadministrare la aplicarea unor măsuri de reabilitare a sistemului judecătoresc și restabilire a încrederii cetățenilor. Numărul enorm de dosare ale căror hotărâri motivate nu au fost redactate în termen de către judecătorul N.N., dar și pierderea de către acesta a dosarelor este calificat de către Colegiul Disciplinar ca abateri disciplinare care dăunează intereselor serviciului și prestigiului justiției impunând cea mai severă sancțiune disciplinară prevăzută de lege³⁵.

Exemplul 2.

Din materialele procedurii disciplinare rezultă că judecătorul nu avea redactate sentințele pe 12 cauze penale examinate în intervalul de timp 04 ianuarie și 13 mai, precum și în alte 11 cauze penale examinate ulterior (dar tot cu depășirea substanțială a termenelor nu erau redactate sentințele și nu erau predate în cancelaria instanței). De asemenea, judecătorul

³⁵ http://csm.md/files/Hotarirele_CDisciplinar/HotCDCCorneliuCa.pdf

nu a redactat în termenul stabilit de art.242 alin.(1) din CPC 2 cauze civile examinate în anul 2009, 5 cauze civile – în anul 2010 și 11 cauze civile examinate în anul 2011. Fiind obligat să redacteze integral sentințele și hotărârile în termenele stipulate de lege, dar năndeplinind aceste obligații, judecătorul a săvârșit fapte reprobabile calificate ca abateri disciplinare și pentru aceasta urmează a fi sancționat. Neredactarea în termen a sentințelor penale și hotărârilor civile de către judecător a dus inevitabil și la violarea dispoziției art.10 din Legea nr.514/1995 cu privire la organizarea judecătorească, ce obligă judecătorul să publice hotărârile și sentințele pe pagina web a instanței³⁶.

4.5. Abaterea disciplinară „imixtiunea în activitatea de desfășurare a justiției a altui judecător” (art.4 alin.(1) lit.d) din Legea nr.178/2014)

Prin imixtiune se înțelege orice atingere adusă independenței altui judecător de a se supune numai legii la judecarea cauzei. Abaterea disciplinară respectivă își are originea în dispoziția art.13 din Legea nr.514/1996, care prevede că „imixtiunea în desfășurarea justiției este interzisă. Exercițarea de presiune asupra judecătorilor cu scopul de a împiedica judecarea completă și obiectivă a cauzei sau de a influența emiterea hotărârii judiciare atrage răspundere contravențională sau penală conform legii”.

La determinarea acestei abateri trebuie să se țină cont că atât subiectul activ, cât și subiectul pasiv trebuie să fie judecător. Se califică ca imixtiune orice intervenție la desfășurarea actului de justiție, cum ar fi sfaturile colegiale, rugămintele, ideile etc., expuse de judecătorii de la aceeași instanță sau de la altele, inclusiv superioare.

Imixtiunea în activitatea altui judecător ar putea să reprezinte și intenția unui președinte sau vicepreședinte de instanță care ar solicita examinarea rapidă ori tergiversarea examinării, sugestionarea care sancțiune trebuie aplicată, încercarea de a înlătura un judecător de la examinarea unei cauze, determinându-l să se abțină de la examinare, ori să influențeze judecătorul care examinează recuzul ca să-l admită pentru a face o nouă repartizare cauzei. Fiecare judecător este obligat să raporteze CSM despre orice imixtiune, dacă nu o face și acest fapt devine cunoscut, însuși acest judecător va fi supus sancțiunii disciplinare.

Avocații rareori sunt în situația în care ar putea demonstra imixtiunea unui judecător în actul de justiție al altuia. Totuși, unii avocați semnalează

³⁶ http://csm.md/files/Hotaririle_CDisciplinar/2011/57-14.PDF

că în timpul zilei de muncă judecători și chiar președinți de instanțe apar în birourile altor judecători din alte instanțe, iar acest fapt îi face să bănuiască acte de imixtiune. Un model elocvent al imixtiunii unui judecător în actul de înfăptuire a justiției a fost declarat public în luna noiembrie 2015 de un fost judecător, care a indicat că un președinte de instanță i-a recomandat insistent cum trebuie să procedeze la instrumentarea cauzei de dizolvare a unei organizații necomerciale. Dacă această faptă se va demonstra, judecătorul poate sancționat disciplinar.

4.6. Abaterea disciplinară „*intervențiile ilegale sau exploatarea poziției de judecător în raport cu alte autorități, instituții sau funcționari fie pentru soluționarea unor cereri, pretinderea sau acceptarea rezolvării intereselor personale sau ale altor persoane, fie în scopul obținerii de foloase necuvenite*” (art.4 alin.(1) lit.e) din Legea nr.178/2014).

Această faptă poate fi descoperită de alte autorități publice decât avocații. Totuși, dacă avocaților le devin cunoscute fapte prin care un judecător întreprinde acțiuni pentru a favoriza obținerea unui anumit rezultat de la persoane publice sau private, rezultat care îl avantajează în raport cu alți beneficiari, avocatul sau oricare altă persoană poate reclama cazul.

Faptele care pot fi calificate ca astfel de abateri sunt următoarele: solicitarea de atribuire a unui teren fără drept, acordarea de bilete de tratament balneosanatorial fără plată ori la preț exagerat de mic, primirea taloanelor de benzină, instalarea climatizatoarelor în birourile de serviciu, solicitări de acordare a burselor, a notelor mari pentru propriii copii, solicitarea de acceptare la studii fără plată contrar dispozițiilor legale etc.

4.7. Abaterea disciplinară „*nerespectarea secretului deliberării sau a confidențialității lucrărilor care au acest caracter, precum și a altor informații confidențiale de care a luat cunoștință în exercitarea funcției, în condițiile legii*” (art.4 alin.(1) lit.f) din Legea nr.178/2014)

Judecătorii sunt obligați să nu divulge secretul deliberării, informațiile obținute în ședință închisă, precum și datele urmăririi penale (art.15 alin. (1) lit.f) din Legea nr.544/1995). Încălcarea acestei obligații duce la sancționarea disciplinară a judecătorului care le comite. Fapta stipulată supra poate fi declarată de un alt judecător, de o instituție publică sau privată în sarcina căreia este pusă protecția informațiilor confidențiale, a secretelor de stat sau comerciale. Declarația asupra faptei poate fi invocată și de către un avocat care reprezintă interesele unui subiect de drept a cărui informa-

ție condidențială sau secret a fost divulgat de către un judecător. Practica CD nu cunoaște cauze disciplinare pe o astfel de componență.

4.8. Abaterea disciplinară „încălcarea, din motive imputabile judecătorului, a termenelor de îndeplinire a acțiunilor de procedură, inclusiv a termenelor de redactare a hotărârilor judecătorești și de transmitere a copiilor acestora participanților la proces” (art.4 alin.(1) lit.g) din Legea nr.178/2014).

Abaterea menționată evidențiază fapte care includ trei componente distincte:

- încălcarea termenelor de îndeplinire a acțiunilor de procedură. Legislația procesuală obligă judecătorul ca anumite acțiuni să fie îndeplinite în limita anumitor termene. De exemplu:
 - ➔ la soluționarea conflictului de competențe, legea stabilește că în toate cazurile termenul de soluționare a conflictului de competență **nu va depăși 7 zile** de la data înregistrării cauzei în instanța ierarhic superioară (art.45 (5) din CPP);
 - ➔ la soluționarea cererii de asigurare a acțiunii, legea stabilește că aceasta se soluționează de către judecător sau de către instanța care examinează pricina în termen de o zi de la depunere, fără înștiințarea pârâtului și a celorlalți participanți la proces. Dacă cererea de asigurare a acțiunii este depusă concomitent cu cererea de chemare în judecată, aceasta se soluționează în ziua emiterii încheierii privind acceptarea cererii de chemare în judecată, fără înștiințarea pârâtului și a celorlalți participanți la proces (art.177 din CPC);
 - ➔ instanța de judecată emite, în 24 de ore de la primirea cererii privind aplicarea măsurilor de protecție, o încheiere prin care admite sau respinge cererea (art.318 alin.(4) din CPC);
 - ➔ instanța de judecată examinează cererea de sistare temporară a valabilității sau de retragere a licenței/autorizației ce vizează activitatea de întreprinzător în termen de 5 zile lucrătoare de la data depunerii acesteia (art.343⁴ din CPC);
 - ➔ instanța de judecată va examina cererea de soluționare a litigiului individual de muncă în termen **de cel mult 30 de zile** lucrătoare de la data înregistrării acesteia și va emite o hotărâre cu drept de

atac conform CPC (art.355 (4) din Codul muncii);

- încălcarea termenelor de redactare a hotărârilor judecătorești:
 - în cazurile prevăzute la alin.(5), completul de judecată va întocmi hotărârea integrală în termen de 15 zile de la data solicitării, atacării sau pronunțării dispozitivului hotărârii, după caz (art.236 alin.(6) din CPC);
 - decizia integrală se întocmește în termen de 15 zile de la pronunțarea dispozitivului deciziei (art.389 alin.(4) din CPC);
 - ordonanța judecătorească se eliberează în termen de 5 zile de la data depunerii cererii în judecată (art.350 alin.(2) din CPC);
- încălcarea termenelor de transmitere a copiilor hotărârilor judecătorești participanților la proces:
 - participanții care nu au fost prezenți la pronunțarea dispozitivului hotărârii primesc copia hotărârii în decurs de 5 zile (art.236 alin. (4) din CPC);
 - hotărârea integrală se remite participanților la proces în termen de 5 zile (art.236 alin.(8) din CPC);
 - decizia integrală se remite părților în termen de 5 zile de la semnare (art.389 alin.(6) din CPC).

Pentru stabilirea abaterii disciplinare menționate supra trebuie să fie constatată fapta reprobabilă de încălcarea a termenelor legale și culpa judecătorului în comiterea acestei fapte. Dacă fapta reprobabilă a fost comisă, însă vina judecătorului în încălcarea termenelor nu este stabilită, apoi judecătorul nu poate fi sancționat. De exemplu, judecătorul nu va fi în culpă dacă în perioada respectivă s-a aflat în concediu medical.

Exemplu din practica Colegiului Disciplinar

Colegiul Disciplinar a constatat că judecătorul a încălcat prevederile Legii redactând hotărârea emisă după expirarea a 2 luni și 23 zile și apoi a remis-o participanților la proces. În așa circumstanțe, fapta judecătorului întrunește elementele abaterii disciplinare „**încălcarea termenului de redactare a hotărârilor judecătorești și ... transmitere a copiilor de pe aceasta participanților la proces**”. Judecătorul a fost sancționat.

4.9. Abaterea disciplinară „absențele nemotivate de la serviciu, întâr-

zierea ori plecarea fără motive obiective de la serviciu, dacă aceasta a afectat activitatea instanței” (art.4 alin.(1) lit.h) din Legea nr.178/2014)

Dispoziția respectivă evidențiază cel puțin 3 categorii de fapte care ar putea fi calificate ca abateri disciplinare:

- absența nemotivată de la serviciu;
- întârzierea la serviciu fără motive obiective;
- plecarea de la serviciu fără motive obiective.

În înțelesul legiuitorului, lipsa de la serviciu înseamnă lipsa judecătorului din clădirea instanței de judecată. Nu pot fi calificate ca lipsă (absență, întârziere sau plecare anticipată) de la serviciu faptul că judecătorul nu începe la timp ședința de judecată din motive imputabile judecătorului, de exemplu, ia masa în birou, discută cu o altă persoană timp îndelungat ori lucrează la calculator. Neînceperea la timp a ședinței planificate poate fi calificată ca o altă abatere disciplinară.

Pentru ca fapta să fie calificată ca abatere, trebuie să se demonstreze că lipsa judecătorului la un anumit moment din biroul de serviciu a afectat activitatea instanței. Activitatea instanței va fi afectată dacă ședințele de judecată planificate nu se desfășoară la timpul stabilit anterior de însuși judecătorul.

4.10. Abaterea disciplinară „încălcarea normelor imperative ale legislației în procesul de înfăptuire a justiției” (art.4 alin.(1) lit.i) din Legea nr.178/2014)

Abaterea disciplinară menționată supra este frecvent imputată judecătorilor. Norma se califică ca fiind imperativă dacă din contextul dispoziției legale rezultă un comportament clar și indubitabil al judecătorului, iar acesta procedează altfel.

Normele imperative se găsesc nu doar în CP, CC sau CPP, dar și în CPC și în orice lege de drept public sau de drept privat care obligă judecătorul să acționeze într-un anumit fel ori i se interzice să facă ceva.

Exemple din practica Colegiului Disciplinar

Exemplul 1.

CD constată că judecătorul examinând o cauză penală de învinuire în savârșirea unei infracțiuni deosebit de grave nu era în drept să aplice dispoziția art.90 alin.(1) CP și să-l condamne pe inculpat cu suspendarea condiționată a executării pedepsei. Or, art.90 alin.(4) CP prevede expres că *„persoanelor care au savârșit infracțiuni deosebit de grave ... condamnarea cu suspendarea condiționată a executării pedepsei nu se aplică”*. În aceste condiții, CD ajunge la concluzia că fapta judecătorului constituie abatere disciplinară și se încadrează în componența abaterii disciplinare *„încălcare normelor imperative ale legislației”*. Judecătorul a fost sancționat.

Exemplul 2.

CD a constatat că judecătorul care a decis să extragă doar unele documente din dosar, ca să faca copii de pe ele, să le coase într-un volum separat și să le expedieze instanței de apel chiar în ziua când a primit recursul, iar dosarul cu toate documentele anexate la dosar să-l păstreze sie pentru a-l examina în continuare, a procedat contrar dispozițiilor legale.

Potrivit art.406 alin.(2) CPC, adică *„după expirarea, pentru toți participanții la proces, a termenului de declarare a recursului, instanța judecătorească a cărei hotărâre este atacată în recurs expediază, în termen de 5 zile, dosarul împreună cu recursul în instanța de recurs competentă”*. Reieșind din norma citată, judecătorul era obligat ca, după expirarea termenului de 15 zile de la data pronunțării încheierii, să expedieze în termen de 5 zile dosarul Curții de Apel. Prin expresia legală *„dosarul împreună cu recursul”* legiuitorul impune ca întregul dosar în care sunt adunate materialele ce privesc litigiul se expediază instanței de recurs. CD conchide că acțiunea judecătorului ce se referă la formarea unui dosar separat pentru instanța de recurs iese din albia legalității, respectiv se încadrează în componența abaterii disciplinare *„încălcare normelor imperative ale legislației”*. Judecătorul a fost sancționat.

Exemplul 3.

CD a stabilit că potrivit art.40 alin.(6) CPC, *„cererile acționarilor se depun în instanța de la sediul societății lor”*, de aceea instanța competentă de a examina acțiunea privind anularea Hotărârii Adunării Generale extaordi-

nare a acționarilor este doar Judecătoria Soroca, și nu Judecătoria Centru, mun. Chișinău. Dispoziția art.40 alin.(6) CPC reprezintă o normă imperativă, or, aceasta indică expres la competența excepțională a instanței judecătorești.

Actele emise de instanța judecătorească necompetentă pot fi anulate de instanța ierarhic superioară (art.386 alin.(1) lit.d), art.388 alin.(1) lit.i), art.400 alin.(1) lit.d) și alin.(3) lit.g) CPC. În cazul în care în Judecătoria Centru a fost depusă o cerere de chemare în judecată, iar aceasta nu era competentă să o examineze, judecătorul era obligat să o restituie reclamantului în modul stabilit de art.170 CPC. Judecătorul, contrar dispozițiilor imperative, a primit cererea în proprie procedură și a emis acte judecătorești de asigurare a acțiunii. CD consideră că o asemenea acțiune reprezintă o faptă reprobabilă ce se încadrează în componența abaterii disciplinare „încălcarea normelor imperative ale legislației”.

4.11. Abaterea disciplinară „neîndeplinirea sau îndeplinirea cu întârziere, imputabilă judecătorului, a unei obligații de serviciu” (art.4 alin.(1) lit.i) din Legea nr.178/2014)

Judecătorul este persoana investită constituțional cu atribuții de înfăptuire a justiției. În acest sens, art.1 din Legea nr.544/1995 prevede că judecătorii iau decizii în mod independent și imparțial și acționează fără niciun fel de restricții, influențe, presiuni, amenințări sau intervenții, directe sau indirecte, din partea oricărei autorități, inclusiv judiciare. Toate aceste dispoziții sugerează că judecătorul în exercitarea funcțiilor de serviciu nu se subordonă nici președintelui de instanță, nici judecătorilor din instanțele superioare, nici CSM, nici inspecției judiciare. Anume din acest motiv legea prevede că judecătorii sunt independenți, imparțiali și inamovibili și se supun numai legii. Organizarea ierarhică a jurisdicțiilor nu poate aduce atingere independenței individuale a judecătorului.

În Regulamentul cu privire la ordinea internă a instanțelor judecătorești este stipulat expres că judecătorii își desfășoară activitatea și își exercită obligațiile și responsabilitățile de serviciu în cadrul instanțelor de judecată în baza Constituției, Legii cu privire la statutul judecătorului, altor legi și acte normative care reglementează activitatea și conduita judecătorească. Indubitabil, principala obligație de serviciu a judecătorului este cea de a instrumenta cauze și a adopta în numele legii acte judecătorești.

Printre obligațiile de serviciu ale judecătorului a cărui încălcare se califică

ca neîndeplinire sau îndeplinire cu întârziere, pot fi următoarele:

- în ședințe de judecată judecătorul este obligat să aibă ținuta vestimentară prevăzută de lege (art.16 din Legea nr.544/1995);
- judecătorul nu este în drept să prezinte reprezentanților mass-media informații despre cauzele aflate în procedură de examinare în instanța judecătorească decât prin intermediul persoanei responsabile pentru relațiile cu mass-media (art.8 alin.3 din Legea nr.544/1995);
- este interzisă comunicarea judecătorilor cu participanții la proces sau cu alte persoane, inclusiv cu persoane cu funcții de demnitate publică, dacă o astfel de comunicare este legată de dosarul aflat în procedura judecătorului și are loc în alt mod decât cel prevăzut de regulile de procedură. Comunicarea este interzisă din momentul de înregistrare a dosarului în instanța de judecată și până la emiterea hotărârii irevocabile privind dosarul. Orice comunicare în afara ședințelor de judecată se face în scris și se anexează obligatoriu la dosar (art.8 alin.3¹ din Legea nr.544/1995);
- să efectueze orice activitate legată de îndeplinirea atribuțiilor de serviciu în cazuri care presupun existența unui conflict între interesele lui și interesul public de înlăptuire a justiției, cu excepția cazurilor când conflictul de interese a fost adus, în scris, la cunoștința președintelui instanței sau, după caz, a fost comunicat Consiliului Superior al Magistraturii (art.8 alin.(1) lit.f) din Legea nr.544/1995);
- președintele ședinței de judecată, în decursul a 5 zile lucrătoare de la data semnării procesului-verbal, înștiințează în scris participanții la proces și reprezentanții lor despre întocmirea și semnarea procesului-verbal și asigură acestora posibilitatea de a lua cunoștință de procesul-verbal al ședinței de judecată și de a primi copii de pe acesta. În cazul în care ședința a fost înregistrată cu ajutorul mijloacelor audio și/sau video, participanții la proces și reprezentanții lor sunt înștiințați în scris și despre posibilitatea de a primi copii de pe înregistrările audio și/sau video ale ședinței de judecată (art.275 alin.(5¹) CPC);
- ședințele de judecată se înregistrează prin utilizarea mijloacelor tehnice video sau audio ori se consemnează prin stenografiere. Înregistrările și stenogramele se transcriu de îndată. Înregistrarea audio și/sau video a ședințelor de judecată se realizează în modul stabilit de Consiliul Superior al Magistraturii³⁷ (art.14 din Legea

³⁷ Regulament privind înregistrarea audio digitală a ședințelor de judecată, http://csm.md/files/Acte_nor-

nr.514/1996);

- hotărârile judecătoriale, ale curților de apel și ale Curții Supreme de Justiție se publică pe pagina web din internet. Modul de publicare a hotărârilor judecătorești este stabilit prin Regulamentul privind modul de publicare a hotărârilor judecătorești, aprobat de către Consiliul Superior al Magistraturii (art.10 alin.(4) din Legea nr.514/1995)³⁸.

4.12. Abaterea disciplinară „atitudinea nedemnă în procesul de înfăptuire a justiției față de colegi, avocați, experți, martori sau alte persoane” (art.4 alin.(1) lit.k) din Legea nr.178/2014)

Pentru a defini ce înseamnă atitudine nedemnă, trebuie să pornim de la determinarea a ceea ce este atitudine demnă. Prin atitudine demnă se desemnează ansamblul de acțiuni destoinice, onorate ale unei persoane și care impun respectul celorlalți. Atitudinea nedemnă se află la cealaltă extremă și constă din acțiuni dezonorante (gesturi, cuvinte, atitudini, expresii etc.), care se situează în afara unui comportament decent care guvernează relațiile sociale dintre oameni.

Prin *atitudine nedemnă a unui judecător* se înțelege orice manifestare contrară cerințelor de conduită impuse de legile și regulamentele care reglementează activitatea judecătorilor. Una din obligațiile judecătorului este de a face totul corect și a „se abține de la fapte care dăunează intereselor serviciului și prestigiului justiției, care compromit cinstea și demnitatea de judecător, provoacă îndoieli față de obiectivitatea lor” (art.15 alin.(1) lit.d) din Legea nr.544/1995).

Norme similare pot fi găsite și în unele acte internaționale, cum ar fi:

- *Principiile de la Bangalore privind conduita judiciară care prevede că*, „în tot ceea ce face, judecătorul va evita orice atitudine necorespunzătoare sau impresia unei atitudini necorespunzătoare” (norma 4.1.);
- Avizul nr.3 (2003) al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (C.C.J.E.) prevede că judecătorii, atâta timp cât se ocupă de un caz sau li se poate cere acest lucru, nu trebuie să facă în mod conștient nicio observație care ar putea sugera în mod rezonabil vreun grad de hotărâre prealabilă în rezolvarea disputei sau care ar putea influența corectitudinea lucrărilor. Trebuie să dea dovadă de respectul datorat

mative/REGInregistrarea%20audio.pdf

³⁸ Regulamentul privind modul de publicare a hotărârilor judecătorești pe pagina Web, http://csm.md/files/Acte_normative/publicare%20a%20hotaririlor%20judecatoresti%20pe%20pagina%20web.pdf

tuturor persoanelor (părți, martori, avocați, de exemplu), fără a face distincții bazate pe motive ilegale sau incompatibile cu îndeplinirea corectă a funcțiilor lor. Judecătorii trebuie de asemenea să-și îndeplinească funcțiile cu respectul cuvenit principiului tratamentului egal al părților, evitând ideile preconcepute sau discriminările, păstrând echilibrul între părți și asigurându-se că fiecare este audiată în mod corect (*pct.23 și pct.24*).

La determinarea faptei reprobabile trebuie să se țină cont că fapta nedemnă, ilicită a judecătorului trebuie să fie:

- *săvârșită în timpul procesului de înfăptuire a justiției. Deci, o faptă comisă în afara instanței sau chiar în instanță, dar în afara procesului judiciar nu cade sub această componentă;*
- *îndreptată împotriva colegilor judecători care sunt în același complet, avocați, experți, martori, justițiabili ori reprezentanți ai altor instituții, astfel că obiectul material se identifică cu subiectul pasiv al acestei abateri disciplinare.*

Pot fi considerate atitudini nedemne: apostrofarea colegilor de complet cu privire la anumite atitudini ale acestora; exprimarea unor păreri ofensatoare cu privire la pregătirea profesională a unor colegi, avocați; adresarea unor blesteme; folosirea unui ton ridicat, ostil, autoritar în adresa unor participanți la proces; adresarea către părți „de ce vă trebuie un așa avocat”, „cu așa avocat o să obțineți maxim ce prevede legea”; adresarea unor cuvinte precum „recunoaște că va fi mai bine”, „nenorocit, falsificator, escroc”, „ești un bandit” etc. Prin urmare, comportamentul unui judecător față de alți colegi judecători, avocați, experți etc., concretizat prin afirmații, expresii batjocoritoare și neprincipiale, folosirea unui ton neadecvat, iritant și nervos, poate fi apreciat ca incompatibil cu onoarea și demnitatea de judecător.

Exemplul 1.

D.D., maior de poliție, s-a adresat la judecătorul de instrucție N.N. pentru autorizarea percheziției. Judecătorul fără niciun motiv a început să strige la polițist, înjurându-l cu cuvinte necenzurate.

Judecătorul de instrucție N.N. în biroul său în prezența avocatei A.C., procurorului P.N., șefului de post P.M., bănuțului V.R. a înjurat-o cu cu-

vinte murdare pe A.I.

Judecătorul N.N., auzind despre dezacordul consilierului de probațiune, a admis un comportament indecent, fără niciun motiv l-a agresat, *a izbit ușa cu piciorul în fata ei, a strigat la ea înjurând-o cu cuvinte necenzurate în fața la toți cetățenii aflați în holul instanței de judecată.*

Polițistul N.P. a raportat că a fost martor când judecătorul de instrucție în holul judecătoriei *a strigat cu diferite cuvinte murdare la reprezentantul Biroului de Probațiune.* Ulterior, judecătorul i-a cerut lui N.P. să scrie un raport pe cazul dat indicând date false. După ce a primit un refuz, judecătorul a început să-l amenințe pe N.P. că dacă refuză, va fi demis.

Exemplul 2.

Judecătorul a amenințat contabilul-șef cu eliberarea din funcție folosind cuvinte necenzurate și a refuzat să semneze notele contabile necesare pentru achitarea salariului, iar acest fapt a dus la reținerea nejustificată a plății salariilor angajaților judecătoriei și judecătorilor.

4.13. Abaterea disciplinară „încălcarea prevederilor referitoare la incompatibilitățile, interdicțiile și restricțiile de serviciu care îi privesc pe judecători” (art.4 alin.(1) lit.l) din Legea nr.178/2014)

Faptele care pot fi calificate ca abatere disciplinară sunt comise în încălcarea dispozițiilor art.8 din Legea nr.544/1996 cu privire la statutul judecătorului.

Incompatibilități

Prin incompatibilitate se înțelege interzicerea prevăzută de lege de a cumula două funcții, două atribuții care, prin caracterul lor, sunt contradictorii și datorită unei prezumții absolute de conflict de interese care ar izvorî din deținerea simultană a acestora. Activitatea de judecător este incompatibilă:

- cu orice altă funcție publică sau privată, cu excepția activității didactice și științifice;
- cu funcția electivă de deputat în Parlament, de consilier în autoritatea administrației publice locale, de ministru. Dacă judecătorul este ales în funcția de Președinte al Republicii Moldova, a fost ales deputat în Parlament, consilier în autoritatea administrației publice locale sau

a fost numit membru al Guvernului, în termen de 30 de zile de la data validării/acceptării mandatului, depune cerere de demisie. În cazul în care judecătorul nu depune cerere de demisie, după expirarea termenului de 30 de zile acesta este eliberat de drept din funcția de judecător.

Cu privire la interdicții și restricții de serviciu

Legiuitorul pare să nu distingă între noțiunile „interdicții” și „restricții”. În privința interdicțiilor, în literatura juridică³⁹ s-a susținut că interdicțiile privind magistrații constituie „măsuri de protecție a judecătorului, dar și a justițiabilului” și că acestea au rolul de a garanta independența magistraturii față de partidele politice, indiferent dacă acestea sunt la guvernare sau în opoziție”, iar respectarea lor constituie un element de natură a asigura prestigiul justiției”. Potrivit Legii, judecătorul nu este în drept:

- să fie membru al unui partid politic;
- să desfășoare activități cu caracter politic;
- să desfășoare activitate de întreprinzător;
- să dea consultații scrise sau verbale în probleme litigioase;
- să efectueze orice activitate legată de îndeplinirea atribuțiilor de serviciu în cazuri care presupun existența unui conflict între interesele lui și interesul public de îndeplinire a justiției, cu excepția cazurilor când conflictul de interese a fost adus, în scris, la cunoștința președintelui instanței sau, după caz, a fost comunicat Consiliului Superior al Magistraturii;
- să prezinte reprezentanților mass-media informații despre cauzele aflate în procedură de examinare în instanța judecătorească decât prin intermediul persoanei responsabile pentru relațiile cu mass-media;
- să comunice cu participanții la proces sau cu alte persoane, inclusiv cu persoane cu funcții de demnitate publică, dacă o astfel de comunicare este legată de dosarul aflat în procedura judecătorului și are loc în alt mod decât cel prevăzut de regulile de procedură. Comunicarea este interzisă din momentul de înregistrare a dosarului în instanța de judecată și până la emiterea hotărârii irevocabile privind dosarul. Orice comunicare în afara ședințelor de judecată se face în scris și se anexează obligatoriu la dosar.

³⁹ I. Popa, *Tratat privind profesia de magistrat în România*, Ed. Universul Juridic, București, 2007, p. 334.

Avocații menționează frecvent că judecătorii comunică și sfătuie cu procurorul, „unul la unul” în biroul judecătorului uneori înainte de începerea ședințelor judiciare, altelei după aceste ședințe. Se consideră că comunicarea cu una din părți ale dosarului încalcă obligația de imparțialitate a judecătorului, dar și interdicția expresă stipulată de art.8 alin.(3-1) din Legea nr.544/1996 și, respectiv, constituie faptă reprobabilă, calificată abateri disciplinară.

4.14. Abaterea disciplinară „comiterea unei fapte care întrunește elementele unei infracțiuni sau contravenții, dacă aceasta a adus atingere prestigiului justiției” (art.4 alin.(1) lit.m) din Legea nr.178/2014)

Abaterea menționată conține două componente:

- fapte care întrunesc elementele unei infracțiuni, dacă aceasta a adus atingere prestigiului justiției;
- fapte care întrunesc elementele unei contravenții, dacă aceasta a adus atingere prestigiului justiției.

În opinia noastră, orice faptă care întrunește elementele unei infracțiuni cade sub incidența CP și, respectiv, aduce atingere prestigiului justiției. Reieșind din modul de expunere a abaterii, nu se cere ca pentru o asemenea faptă să existe o sentință judiciară, ci este de ajuns întrunirea elementelor infracțiunii pe care le-ar putea evidenția CD. Cu atât mai mult dacă judecătorul a fost condamnat pentru săvârșirea infracțiunilor ori acesta nu are un comportament ireproșabil așa cum se solicită de lege pentru a accede și a deține funcția de judecător.

4.15. Abaterea disciplinară „obstrucționarea, prin orice mijloace, a activității inspectorilor-judecători” (art.4 alin.(1) lit.n) din Legea nr.178/2014)

Abaterea disciplinară își are originea în funcțiile deosebite ale inspectorului-judecător. Acesta având obligații de a verifica faptele judecătorului în scopul de a stabili existența sau inexistența elementelor faptei care poate constitui abatere disciplinară, va solicita explicații de la judecătorul vizat și informații de la președintele instanței și alți judecători de la instanța în care activează judecătorul vizat (art.23 din Legea nr.178/2014), ar putea fi obstrucționat de către judecătorul vizat. De aceea, legea îl obligă pe judecătorul în privința căruia a fost depusă o sesizare să nu împiedice în niciun fel verificarea inițiată de inspectorul-judecător (art.25 din Legea

nr.178/2014) și să nu contacteze personal și nici prin reprezentant autorul sesizării decât în prezența inspectorului-judecător. Dacă judecătorul nu respectă această obligație, el poate fi subiectul unei verificări de către Inspectoria Judiciară și, respectiv, pasibil de a fi sancționat.

4.16. Abaterea disciplinară „utilizarea unor expresii inadecvate în cuprinsul hotărârilor judecătorești ori motivarea în mod vădit contrară raționamentului juridic, de natură să afecteze prestigiul justiției sau demnitatea funcției de judecător” (art.4 alin.(1) lit.o) din Legea nr.178/2014)

Această abatere are două componente distincte, care, în opinia noastră, ar fi putut face obiectul unor dispoziții separate.

Astfel, prima componentă se referă la „utilizarea unor expresii inadecvate în cuprinsul hotărârilor judecătorești ... de natură să afecteze prestigiul justiției sau demnitatea funcției de judecător”. Se califică ca fiind inadecvate și cuvintele necenzurate folosite de martori sau unii participanți la proces, precum și expresiile prin care judecătorul, preluând modele de acte judecătorești din altele mai vechi, face referință la numele altor persoane decât participanții la proces, preia fraze din susținerile verbale ale participanților la proces. CD a stabilit că în conținutul unei încheieri judecătorești a fost formulată fraza „iar...procurorul ca papagalul își argumentează poziția ...”, judecătorul indicând că această frază nu-i aparține ca autor al actului judecătoresc, ci este o preluare a afirmațiilor din cererea de recuzare a judecătorului. Judecătorul a recunoscut că, de fapt, nu trebuia să preia această frază, că într-adevăr ea nu face față unui act judecătoresc, dar având foarte mult de lucru și fiind implicat în mai multe activități concomitent, a preluat involuntar textul ca afirmație a participantului la proces, iar în viitor va fi mult mai precaut și nu va mai repeta asemenea fapte.

A doua componentă se referă la motivarea în mod vădit contrară raționamentului juridic, de natură să afecteze prestigiul justiției sau demnitatea funcției de judecător. Abaterea disciplinară menționată este una foarte gravă, or, ea vine să aprecieze actul de justiție dat de judecător și pune la îndoială, chiar neagă regula stabilită prin art.19 alin.(3) din Legea nr.544/1995, care prevede că *judecătorul nu poate fi tras la răspundere pentru opinia sa exprimată în înfăptuirea justiției și pentru hotărârea pronunțată dacă nu va fi stabilită, prin sentință definitivă, vinovăția lui de abuz criminal.*

La constatarea acestei abateri, trebuie să se atragă atenția la sintagma „vă-

dit contrară raționamentului juridic". Motivarea nu trebuie să fie doar contrară, dar în mod **vădit contrară**, adică să fie evident că motivarea este denaturată astfel încât este clar ca nu se încadrează în raționament juridic.

Motivarea este cea mai importantă activitate a judecătorului în care acesta, în urma evaluării probelor și aprecierii tuturor circumstanțelor importante pentru stabilirea adevărului, aduce explicații și argumente în favoarea unei anumite hotărâri. CPC la art.241 alin.(5) prevede: „În motivare se indică: circumstanțele pricinii, constatate de instanță, probele pe care se întemeiază concluziile ei privitoare la aceste circumstanțe, argumentele invocate de instanță la respingerea unor probe, legile de care s-a călăuzit instanța”, iar CPP la art.394 prevede că partea descriptivă a sentinței de condamnare trebuie să cuprindă: 1) descrierea faptei criminale, considerată ca fiind dovedită, indicându-se locul, timpul, modul săvârșirii ei, forma și gradul de vinovăție, motivele și consecințele infracțiunii; 2) probele pe care se întemeiază concluziile instanței de judecată și motivele pentru care instanța a respins alte probe; 3) indicații asupra circumstanțelor care atenuează sau agravează răspunderea; 4) în cazul când o parte a acuzației este considerată neîntemeiată – temeiurile pentru aceasta; 5) încadrarea juridică a acțiunilor inculpatului, motivele pentru modificarea învinuirii dacă la judecată s-a efectuat așa ceva etc.

Motivarea unei hotărâri (sentințe) judecătorești nu este doar o obligație a judecătorului, ci și un indicator al calității actului de justiție și, respectiv, o garanție contra arbitrarului. Judecătorul judecă materialele și cauzele penale conform legii și propriei convingeri bazate pe probele cercetate în procedura judiciară respectivă. Pentru aceasta judecătorul „... apreciază probele în conformitate cu propria lor convingere, formată în urma cercetării tuturor probelor administrate” (art.27 alin.(1) CPP), „... apreciază probele conform propriei convingeri, formate în urma examinării lor în ansamblu, sub toate aspectele și în mod obiectiv, călăuzindu-se de lege” (art. 101 alin.(2) CPC).

Dispozițiile citate impun concluzia că propria convingere a judecătorului nu este una arbitrară, acesta fiind ținut de probele existente în procedura judiciară respectivă și fiind obligat să le examineze în ansamblul lor, motivând admisibilitatea sau inadmisibilitatea acestora. Expresiile legale „judecă ... cauzele penale conform legii și propriei convingeri bazate pe probele cercetate”, precum și „apreciază probele conform propriei convingeri, formate în urma examinării lor în ansamblu, sub toate aspectele și în mod obiectiv, călăuzindu-se de lege” obligă judecătorul să adopte acte judecătorești

rești bazate doar pe evaluarea faptelor confirmate prin probe din procedura concretă și încadrarea acestor fapte în norma legală. Judecătorul nu are dreptul să selecteze probele după bunul său plac, adică arbitrară, pe unele să le treacă sub tăcere, iar altora să le acorde o valoare juridică mai mare, fără a le examina în toată complexitatea lor sau fără a le corobora, după , a confrunța probele între ele.

Atunci când motivarea denaturează în mod vădit realitatea, nu se bazează pe o analiză logică și rațională a probelor din dosar, se aplică norme juridice care evident nu sunt aplicabile situației din speță, acordă valoare acelor probe care în mod cert nu au nicio valoare, înseamnă că motivarea este contrară raționamentului, iar față de autor pot fi aplicate sancțiuni.

Exemplu din practica Colegiului Disciplinar

CD a evidențiat că, prin Decizia sa, Colegiul specializat al Curții Supreme de Justiție prin care a anulat Decizia Curții de Apel a constatat grave abateri de la prevederile CPP. În special, CSJ constata:

- această motivare este greșită;
- această motivare este contrară probelor din dosar;
- Colegiul lărgit nu a găsit în materialele cauzei nicio probă care ar confirma versiunea acceptată de instanța de apel;
- instanța de apel nu a analizat motivul schimbării declarațiilor de către unii martori, limitându-se doar la constatarea faptului;
- această motivare a instanței de apel este declarativă, fiindcă nu este efectuată o analiză concretă a celor relatate în fraza respectivă;
- Colegiul lărgit găsește această motivare superficială, arbitrară, contradictorie, declarativă;
- este alogică această argumentare;
- instanța de apel nu a argumentat în ce constă căința sinceră a inculpatului;
- această motivare parțial este denaturată, iar parțial nu este confirmată prin probe veridice.

Aceste expresii folosite de Colegiul lărgit al CSJ sunt descalificante pentru actul judecătoresc pronunțat de Curtea de Apel, evidențiază grave violări ale dispozițiilor CPP și sunt de neiertat pentru judecătorii care le-au pro-

nunțat⁴⁰.

4.17. Abaterea disciplinară „alte manifestări care aduc atingere onoarei sau probității profesionale ori prestigiului justiției, comise în exercitarea atribuțiilor de serviciu sau în afara acestora” (art.4 alin.(1) lit.p) din Legea nr.178/2014)

Dispoziția art.15 alin.(1) lit.d) din Legea nr.544/1995 prevede că judecătorul trebuie să se abțină de la fapte care dăunează intereselor serviciului și prestigiului justiției, care compromit cinstea și demnitatea de judecător, provoacă îndoieli față de obiectivitatea lor. Aceasta este o obligație de onestitate a judecătorului și îl impune să se abțină de la orice comportament lipsit de tact și delicatețe și nu doar de la cel care este contrar legii.

Judecătorul își va îndeplini îndatoririle juridice fără favoritisme. El va dedica cea mai importantă parte a timpului său de lucru activității în instanță. Judecătorul asigură folosirea corespunzătoare a resurselor puse la dispoziția sa în vederea administrării justiției și nu abuzează sau folosește în mod inadecvat aceste resurse. El nu urmărește intervenții nejustificate în scopul de a obține orice folos personal, cum ar fi un transfer, o numire sau promovare, cum nu urmărește nici procurarea unor avantaje pentru sine sau pentru alții. Judecătorul va refuza să accepte orice daruri sau avantaje pentru sine sau pentru cei apropiați, atât timp cât exercită profesia de judecător.

Prestigiul justiției reprezintă aprecierea publică pozitivă a sistemului judiciar în ansamblul său. Această apreciere globală este făcută în raport de onoarea și probitatea profesională a magistraților, fiind rezultatul aprecierilor publice individuale ale acestora⁴¹.

La analiza acestei componente de abatere disciplinară se preiau și concepțiile de integritate și echitate care sunt valori fundamentale pentru un sistem judecătoresc contemporan consacrate în Principiile de la Bangalore.

Cu privire la integritate, conduita fiecărui judecător trebuie să fie ireproșabilă și să inspire încredere în integritatea corpului judecătoresc. Justiția

⁴⁰ http://csm.md/files/Hotarirele_CDisciplinar/2013/6-2.pdf

⁴¹ R.C. Dicu, *Abaterea disciplinară prevăzută de art. 99 lit. a) din Legea nr. 303/2004*, comunicare în cadrul Conferinței româno-franceze privind răspunderea magistraților, București, 16 mai 2011; T. Manea, *Despre abaterea disciplinară a magistraților privind manifestările care aduc atingere onoarei sau probității profesionale ori prestigiului justiției*, pe www.juridice.ro // apud, <http://www.juridice.ro/323669/abaterile-disciplinare-ale-magistratilor-i-manifestarile-care-aduc-atingere-onoarei-sau-probitatii-profesionale-ori-prestiigiului-justitiei-savarsite-in-exercitarea-sau-in-afara-exercitarii-atribut.html>

nu doar trebuie făcută, trebuie să se și vadă că s-a făcut justiție.

Cu privire la echitate, judecătorul se va comporta în mod decent, cu cumsecădenie și va evita încălcarea regulilor de bună cuviință. Aflându-se permanent în vizorul public, judecătorul trebuie să accepte, în mod liber și de bună voie, anumite restricții personale care ar părea o povară cetățeanului de rând. În particular, judecătorul trebuie să aibă o conduită care să fie conformă cu demnitatea funcției de magistrat.

Legea nu precizează care sunt manifestările ce pot aduce atingere onoarei, probității profesionale ori prestigiului justiției și considerăm că acest lucru ar fi imposibil, având în vedere diversitatea de situații, astfel că revine doctrinei și jurisprudenței rolul de a identifica care sunt acele manifestări care pot constitui abateri disciplinare⁴².

În doctrină⁴³ s-a apreciat că pot intra în sfera acestei abateri disciplinare: conduita agresivă (limbaj, violențe fizice) a judecătorului de natură a contraria sau indigna opinia publică; frecventarea unor locuri cunoscute ca având o reputație îndoielnică; legături cu persoane care au o proastă reputație (infractori notorii, interlopi etc.); implicarea în controverse publice; denigrarea unor persoane; desfășurarea unor activități care, prin natura lor, pot crea îndoieli în rândul opiniei publice cu privire la seriozitatea, independența, imparțialitatea sau integritatea magistratului (șantajarea unor persoane, acționarea în calitate de recuperator, implicarea în licitații asupra unor bunuri aflate în litigiu la instanța sau parchetul unde își desfășoară activitatea, manifestări publice sau exprimarea unor opinii pe site-urile de socializare cu conotații discriminatorii de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, cultură, sex, orientare sexuală, opinie, apartenență politică, avere, origine sau condiție socială, apariția magistratului în clipuri publicitare sau electorale, apariția în reviste pentru adulți etc.)⁴⁴.

Pentru a califica fapta ca abatere disciplinară, nu are importanță dacă manifestarea *care aduce atingere onoarei, probității profesionale ori prestigiului justiției* a fost comisă în exercitarea sau în afară funcției de serviciu.

⁴² <http://www.juridice.ro/323669/abaterile-disciplinare-ale-magistratilor-i-manifestarile-care-aduc-atingere-onoarei-sau-probitatii-profesionale-ori-prestigiului-justitiei-savarsite-in-exercitarea-sau-in-afara-exercitarii-atribut.html>

⁴³ A se vedea T. Manea, *Despre abaterea disciplinară a magistraților privind manifestările care aduc atingere onoarei sau probității profesionale ori prestigiului justiției*, pe www.juridice.ro

⁴⁴ <http://www.juridice.ro/323669/abaterile-disciplinare-ale-magistratilor-i-manifestarile-care-aduc-atingere-onoarei-sau-probitatii-profesionale-ori-prestigiului-justitiei-savarsite-in-exercitarea-sau-in-afara-exercitarii-atribut.html>

4.18. Abaterea disciplinară comisă de președinții și vicepreședinții instanțelor judecătorești „neîndeplinirea sau îndeplinirea cu întârziere sau necorespunzătoare, din motive imputabile acestora, a atribuțiilor stabilite de articolul 16¹ din Legea nr.514-XIII din 6 iulie 1995 privind organizarea judecătorească și dacă aceasta a afectat activitatea instanței” (art.4 alin.(2) din Legea nr.178/2014)

Această abatere disciplinară specifică președinților și vicepreședinților de instanță că este similară celei stipulate pentru judecători în art.4 alin.(1) lit.i) din Legea nr.178/2014: „neîndeplinirea sau îndeplinirea cu întârziere, imputabilă judecătorului, a unei obligații de serviciu”. Din acest motiv, unele analize făcute acestei din urmă sunt valabile și pentru abaterea disciplinară prevăzută de art.4 alin.(2) din aceeași lege.

Potrivit art.16¹ din Legea nr.514/1995, președinții instanțelor de judecată, iar în lipsa lor vicepreședinții, au următoarele atribuții a căror încălcare va constitui abatere disciplinară:

- participă la examinarea cauzelor distribuite în condițiile art.6¹ din Legea nr.514/1995;
- aprobă componența colegiilor și coordonează activitatea acestora;
- coordonează activitatea judecătorilor pentru a asigura judecarea cauzelor în termen rezonabil, distribuie sarcinile între judecători;
- delimitează atribuțiile vicepreședinților;
- propune CSM numirea unuia sau mai multor judecători dintre judecătorii instanței în calitate de judecător de instrucție;
- asigură specializarea și perfecționarea profesională a judecătorilor instanței;
- decide asupra necesității de a examina colegial unele cauze privind anumite materii sau categorii de persoane;
- constituie completele de judecată și decide asupra schimbării membrilor acestora, în condițiile art.6¹alin.(1¹) din Legea nr.514/1995;
- verifică procesul de repartizare aleatorie a dosarelor parvenite în instanță spre examinare;
- exercită controlul asupra întocmirii și afișării, în termenul stabilit de norma procesuală, a informației privind cauzele fixate pentru judecare, inclusiv privind obiectul acestora;

- conduce activitatea de generalizare a practicii judiciare și de analiză a statisticii judiciare și prezintă informații asupra acestor activități CSM și, respectiv, Departamentului de administrare judecătorească, în partea ce ține de analiza statisticii judiciare;
- examinează petițiile, în condițiile legii, cu excepția celor care țin de acțiunile judecătorilor în îndeplinirea justiției, precum și de conduita acestora;
- aprobă și prezintă spre informare CSM programul concediilor de odihnă anuale ale judecătorilor, acordă judecătorilor concediile de odihnă anuale și îi recheamă din concediu;
- reprezintă instanța de judecată în relațiile cu autoritățile publice și cu mass-media;
- numește în funcție funcționarii publici, modifică, suspendă și încetează, în condițiile legii, raporturile de muncă ale acestora, angajează, modifică, suspendă și încetează raporturile de muncă ale personalului contractual al secretariatului instanței judecătorești;
- aplică sancțiuni disciplinare și adoptă măsuri de stimulare a personalului secretariatului instanței judecătorești;
- exercită alte atribuții, delegate conform legii.

4.19. Comportamente ale judecătorilor, observate de către avocați, calificate de *aceștia* drept inadmisibile și pasibile de răspundere disciplinară

Nr. ord.	Fapte
1.	Judecătorul strigă la procuror, indicându-i ce trebuie să prezinte în următoarea ședință
2.	Numirea a câtorva ședințe de judecată la aceeași oră provocând îmbulzeală și nemulțumire față de judecător, în special, și față de justiție, în general
3.	Nu se respectă principiul de repartizare aleatorie a cauzelor
4.	Judecătorul își permite întrevederi cu participanții la proces „în afara” ședinței de judecată
5.	Judecătorul nu înregistrează audio ședința de judecată
6.	Examinarea cauzelor cu neinformarea sau informarea greșită a unor participanți la proces despre data și ora ședinței de judecată
7.	Încălcarea termenului de întocmire a hotărârii judecătorești
8.	Judecătorul reformulează declarațiile părților în proces prin denaturare
9.	Judecătorul la jumătate de ședință a oprit ședința și a tăcut timp de jumătate de oră, fără a face nimic, participanții la proces neștiind ce să facă
10.	Întocmirea procesului-verbal în lipsa părților, deși îl face parcă ar fi toți prezenți
11.	Interpretează legea în felul său, calificând cauza patrimonială ca fiind nepatrimonială și invers
12.	Judecătorul cere avocatului să scrie singur hotărârea, dacă acesta a câștigat procesul
13.	Impunerea părții să prezinte o probă pe care aceasta nu dorește să o prezinte

14.	Tergiversarea examinării cauzei prin reținerea dosarului în propriul safeu timp de 6 luni, deși anterior hotărâse să-l expedieze după competență în altă instanță
15.	Împiedicarea accesului persoanelor la ședința publică
16.	Judecătorul refuză să elibereze hotărârea neatacată după expirarea termenului
17.	Judecătorul refuză să elibereze avocatului permisiunea de a se vedea cu condamnații
18.	Refuză să permită avocatului să ia cunoștință cu dosarul
19.	După retragerea din deliberare, nu a dat citire hotărârii, dar a trecut la examinarea altui dosar
20.	Judecătorul nici la o ședință nu poartă mantia
21.	Judecătorul a schimbat procesul-verbal al ședinței de judecată
22.	Judecătorul emite actul judiciar pe baza înscrisului procurorului (cere varianta electronică a susținerilor orale sau a rechizitoriului)
23.	Invocă motive neîntemeiate de refuz în primirea cererii
24.	Începerea cu întârziere a ședinței de judecată, deși judecătorul și grefierul sunt în birou, dar se ocupă cu alte lucruri
25.	Judecătorul către acuzat: „vei primi termen maxim din cauza avocatului”. Avocatul era lipsă din cauza că se afla la o ședință în instanța superioară
26.	Judecătorul către una din părți: „nu contesta, căci îți voi respinge toate cererile și vei pierde toate dosarele”
27.	Judecătorul încalcă prevederile dreptului procesual
28.	Judecătorul examinează „unilateral” cazul, din start ia poziția unei părți și-și manifestă deschis opinia

29.	Judecătorul ridică vocea la participanții la proces
30.	Nu a dorit să amâne cauza, deși părțile intenționau să încheie tranzacția
31.	Examinarea cererii de către judecător în lipsa reclamantului și fără cerere de examinare în lipsa acestuia
32.	Instanța acordă termen de împăcare soților care solicită desfacerea căsătoriei, deși situația este de așa natură că este clar că împăcarea nu mai poate fi
33.	Judecătorii dau clienți soțiilor – avocați
34.	Judecătorul nu acordă timp să vină avocatul ales de parte
35.	Judecătorul refuză să examineze cauza și depune neîntemeiat cerere de abținere
36.	Motivarea unilaterală a hotărârii (sentinței), fără a expune poziția apărării (avocatului)
37.	Adresare brutală față de părți și față de avocați. Cu unii se comportă foarte blând, cu alții foarte aspru
38.	Judecătorul are un comportament vulgar, indică în hotărâri lucruri arbitrare sau preia integral rechizitoriul în sentință
39.	Refuzul judecătorului de a contribui la solicitarea de probe
40.	Tendințe acuzatoriale ale judecătorului. Frica de a pronunța sentințe de achitare
41.	Judecătorul transmite recursul la instanța superioară cu mari întâzieri
42.	Judecătorul restituie cererea de chemare în judecată, deoarece semnătura este diferită de cea din buletinul de identitate
43.	Avocatul este desconsiderat în proces („tratat ca mobilă”, „ce mai vrei și tu?”)
44.	Nu respectă graficul întocmit de el, începe ședințele cu întârziere de 1, 2 și chiar 3 ore

45.	Judecătorii discută preventiv cu procurorii
46.	Judecătorul dă dovadă de parțialitate evidentă. La emiterea hotărârii încasează prejudiciul în favoarea părții vătămate fără solicitare sau în sume mai mari decât a fost solicitat
47.	Judecătorul se transformă în organ de urmărire penală și acordă întrebări de intimidare a acuzatului
48.	Restituie acțiunea civilă din cauză că nu este anexat contractul cu avocatul
49.	Judecătorul nu respectă procedura la traducere. Deși interpretul este prezent, judecătorul vorbește în limba rusă și traduce greșierului cum trebuie să scrie, uneori denaturând sensul
50.	Judecătorul ridică vocea foarte tare la avocați. Are o atitudine disprețuitoare. Nu permite avocatului să vorbească
51.	Nicio ședință nu începe la timpul stabilit. Unii judecători sunt așteptați ore în șir
52.	Judecătorul citește ziare în timpul ședinței. Judecătorul „doarme” în ședință
53.	Judecătorul are proiectul pregătit de acasă. În deliberare intră doar pentru o clipă. Închide ușa și imediat iese și pronunță hotărârea, incheierea
54.	Reproșează avocatului că nu a prezentat toate probele și îl mustrază în prezența tuturor indicând insistent ce mai trebuie să aducă, ce mai trebuie să facă
55.	Nu permite avocatului să pună întrebări părților în proces de examinare
56.	Judecătorul insistă cu întrebarea, dacă nu cumva partea dorește încasarea prejudiciului moral și de ce nu a depus cerere
57.	Judecătorul este părtinitor părții acuzatoare: acordă întrebări martorilor și inculpatului de parcă ar fi procuror
58.	Înainte de ședință judecătorul conversează cu părțile, apoi începe ședința de judecată
59.	Adoptă hotărârea în absența pârâtului deținut

60.	Judecătorul propune părții litigante să-și angajeze alt avocat
61.	Două dosare similare la același judecător: un dosar este amânat din lipsa avocatului, altul se examinează și se adoptă hotărâre deoarece judecătorul pleacă în concediu
62.	Hotărârea este contrară materialului probatoriu. Motivarea este neadecvată, necorespunzătoare probelor
63.	Judecătorul ia partea acuzării, se axează pe ceea ce spune procurorul, nu reflectă opinia apărării
64.	Întârzierea judecătorului la serviciu
65.	Prelungirea ilegală a termenului de redactare a hotărârii
66.	Ședința se amână de către secretară, și nu de către judecător. Judecătorul nici nu iese din propriul birou
67.	Comportament pro activ al judecătorului, favorabil unei părți procesuale, inclusiv prin sugestii contribuie la colectarea probelor
68.	Judecătorul vorbește cu procurorul înainte de ședință
69.	Procurorul intră în deliberare la judecător
70.	Compartament diferit față de părți, unora le acordă cuvântul, altora nu
71.	În proces civil îl dă afară pe avocat din ședință și solicită ajutorul poliției „să vină cu cătușele”
72.	Judecătorul sugerează uneia din părți ce trebuie să spună
73.	Judecătorul încalcă termenul de elaborare și înmânare a hotărârilor. Nu înștiințează avocatul despre întocmirea procesului-verbal redactat
74.	Întrerupe înregistrarea audio a ședinței, „educă” avocatul și apoi înregistrează în continuare

75.	Judecătorul a aplicat sancțiune reală față de acuzat, pentru că acesta a fost brutal și a făcut replici care nu i-au fost pe plac. Altfel spus, judecătorul s-a răzbunat
76.	Atitudine diferențiată față de întârzierile avocatului. Unii judecători sancționează imediat, altul așteaptă pe cei ce întârzie și, de regulă, încep ședințele mult mai târziu
77.	Judecătorul obligă clientul să prezinte contractul încheiat cu avocatul și îi dă citire în ședință
78.	Judecătorul examinează cauza penală în lipsa avocatului, încălcând dreptul la apărare
79.	Judecătorul încalcă principiul contradictorialității. Respinge demersul de audiere a martorilor apărării
80.	Judecătorul are un comportament autoritar înainte de proces în raport cu acuzatul/inculpatul
81.	Citește greșit numele pârâtului și nu-și cere scuze. Spune avocatului „închide gura”
82.	În sentința de achitare judecătorul indică că apărarea a fost pasivă
83.	În proces vorbește necuviincios la adresa avocatului și studiile acestuia
84.	Instanța din start dă apreciere probelor, își expune poziția și ia în derâdere avocatul
85.	Judecătorul nu acordă timp pentru a lua cunoștință de materialele dosarului. Pentru 3 volume acordă 15 minute
86.	În prezența avocatului celeilalte părți, judecătorul întreabă deschis partea despre anumite fapte, solicită anumite documente, de fapt consultând partea ce trebuie să facă
87.	Judecătorul a obligat avocatul să asigure prezența inculpatului în ședință
88.	Atitudine lipsită de tact față de participanții la proces
89.	Judecătorul invită avocatul în birou, altelei chiar în coridor îl întreabă: „de ce ai scris apel, recurs” etc.

90.	Judecătorul se răzbună pe avocat și intenționat nu pune cauza pe rol
91.	Judecătorul face observații în ședință și spune părții să schimbe avocatul
92.	Judecătorul a citat avocatul prin sms, apoi l-a invitat în propriul birou, i-a citit morală și apoi l-a alungat
93.	Judecătorul apreciază gradul de profesionalism al avocatului
94.	Judecătorul nu s-a abținut atunci când știa că trebuie să se abțină
95.	Încasează cheltuielile de judecată (inclusiv onorarul avocatului) mult mai puțin decât cel achitat de client
96.	Judecătorul amână cauza din motiv că pleacă la seminar și nu informează părțile sau măcar avocatul care vin de la distanțe mari
97.	Judecătorul întârzie la serviciu, alteori nici nu se prezintă în instanță, deși are numite dosare
98.	Judecătorul consultă părțile în timpul procesului, în prezența avocaților
99.	Judecătorul are un comportament ostil față de avocat și client: întreabă zâmbind: „care din voi este mai mincinos?”
100.	Judecătorul nu înregistrează mersul ședinței în totalitate. Alteori, începe procesul la ora 15 ⁰⁰ , iar în dictafon spune ora 14 ⁰⁰
101.	Judecătorul încalcă dreptul la apărare. Nu a acordat termen pentru angajarea avocatului. Judecătorul se exprimă: „tu ai violat și încă vrei avocat?”. În 20 de minute cauza a fost examinată
102.	Judecătorul întreabă partea în proces: „Cât ai achitat avocatului?”
103.	Judecătorul are atitudine agresivă față de justițiabil, strigă la el
104.	Judecătorul nu corelează agenda cu avocații, numește data și ora așa cum dorește
105.	Judecătorul examinează cauza în lipsa traducătorului, deși partea nu cunoaște limba procesului

106.	Judecătorul încalcă solemnitatea procedurii, nu poartă mantie
107.	Avocatul ales de parte participă în ședință la alt judecător, iar judecătorul obligă inculpatul să-și i-a alt avocat
108.	Judecătorul înjosește avocatul folosind cuvinte necorespunzătoare
109.	Judecătorul era în stare de ebrietate. Era vizibil după comportament și după vorbe
110.	Judecătorul propune: „hai fără ședință să examinăm”
111.	Judecătorul examinează cauza în lipsa avocatului, deși ultimul era în concediu medical
112.	Judecătorul a emis încheiere de amendare a avocatului, care nu a fost citat în proces
113.	Procurorul a transmis sticul său judecătorului, ca dovadă, în sentință a fost preluată și sintagma procurorului „onorată instanță”
114.	Judecătorul se exprimă foarte negativ despre avocații numiți din oficiu
115.	Judecătorul impune avocații să aducă contractul încheiat între el și partea în proces
116.	Judecătorul obligă partea căreia i s-a dat câștig de cauză să motiveze hotărârea
117.	Judecătorul se afla în biroul său, nu avea ședință, iar avocatul a așteptat 2 ore la ușă
118.	Judecătorul a restituit cererea de chemare în judecată ca fiind nesemnată, deoarece semnătura reclamantului nu corespundea cu cea din buletinul de identitate
119.	Judecătorul a refuzat să încaseze cheltuielile de judecată în partea onorarului avocatului, menționând că 4000 lei este prea mult
120.	Judecătorul este părtinitor și favorizant părții acuzării
121.	Judecătorul lasă impresia că tergiversează examinarea, stabilind un interval mare între ședințe

122.	Judecătorul s-a expus asupra cauzei în afara ședinței de judecată
123.	Judecătorul întrerupe brutal discursul avocatului, deși doar începuse susținerea
124.	Judecătorul nu respect solemnitatea procesului („băieți, acțiunea e admisă, veniți luni după hotărâre”)
125.	Judecătorul vrea să fie foarte prietenos și spune: „hai, faceți tranzacție de împăcare”
126.	Dosarul a fost distribuit cu încălcarea ordinii de distribuire aleatorie a dosarului
127.	Judecătorul fixează ședințele la intervale foarte mari
128.	Judecătorul încalcă termenele de procedură
129.	Judecătorul încalcă termenele de citare a părților
130.	Judecătorul încalcă termenul de întocmire și redactare a hotărârii
131.	Judecătorul emite încheiere de a nu da curs cererii, deoarece actele anexate la cerere au fost autentificate de către avocat, dar mandatul avocatului nu a fost anexat
132.	Judecătorul citează părțile pentru ora 14 ⁰⁰ , dar se prezintă la 14 ³⁰ și aceasta se întâmplă aproape în toată ziua
133.	Judecătorul amenință avocatul: „dacă nu închizi gura, o să fie mai rău”
134.	Judecătorul refuză să elibereze hotărârea, indicând că este plasată pe pagina web, deși acolo lipsește
135.	Judecătorul își permite să consulte părțile în prezența propriilor avocați
136.	Avocatul nu a aplicat ștampila și, respectiv, este remisă cererea
137.	Judecătorul ofensează avocatul: „avocașica dvs. e slăbuță”

138.	Judecătorul întreabă în sală de parcă s-ar adresa nimănui „poate recunoaște, dacă nu merge maxim”
139.	Cauza se examinează la altă oră decât este fixată, uneori mai devreme decât cea stabilită în încheiere și pe pagina web a instanței
140.	Judecătorul se retrage în deliberare și spune „veniți peste 5 zile după hotărâri”; peste 5 zile situația iarăși se repetă
141.	Judecătorul dictează grefierii ce să scrie și, de fapt, reformulează și, implicit, denaturează depozițiile
142.	Procurorul este permanent în biroul judecătorului, bea ceai, cafea, băuturi alcoolice
143.	Judecătorul a pronunțat dispozitivul, dar timp de 3 zile nu-l transmite părții, deoarece spune că nu are timp
144.	Judecătorul are atitudine nerespectuoasă față de avocat, se exprimă cu aroganță, zâmbește cu înțelesuri
145.	Judecătorul acordă prioritate acuzatorului, respinge toate demersurile avocatului și, în bătaie de joc, întreabă inculpatul: „Iești de acord cu procurorul?”
146.	Judecătorul examinează o cauză penală cu participarea a 5 avocați, dar în proces se vede că se ocupă de alte cauze și nu ascultă ce se vorbește
147.	Judecătorul se află în deliberare, dar vorbește la telefon de se aude din coridor
148.	Judecătorul permanent întârzie la procese
149.	Judecătorul adoptă decizia de a elibera persoana de sub strajă, dar nu eliberează dispozitivul și arestul se prelungește până nu se eliberează actul judecătoresc
150.	Judecătorul pune întrebări nu de concretizare, dar vădit încurcă partea în depoziții, prin aceasta trădând interesul și, de fapt, sugerând hotărârea
151.	Partea la proces nu cunoaște limba procesului, iar judecătorul trece automat la limba acestuia, deși traducătorul este prezent în ședință

152.	Judecătorul nu înregistrează ședința audio și spune că s-au consumat acumulatele
153.	Judecătorul numește ora ședinței, dar, de fapt, începe mai târziu decât era stabilit
154.	Judecătorul nu respectă normele deontologice, are o atitudine preconcepută față de divorț
155.	Înainte de ședință judecătorul stă la sfat cu procurorul
156.	Părțile sunt invitate la ședință pentru ora 10 ³⁰ , dar ședința începe la 15 ⁰⁰
157.	Un reprezentant nu are împuterniciri procesuale, iar judecătorul nu reacționează
158.	Judecătorul nu înregistrează ședința audio, spunând că nu are condiții tehnice
159.	Judecătorul nu poartă mantie în proces
160.	Judecătorul amână procesul, deoarece spune că nu dorește să lucreze după masă
161.	Judecătorul face favoruri procurorului, iar pe avocat nici nu-l întreabă opinia
162.	Judecătorul întrerupe discursul avocatului pentru că era ora mesei
163.	Judecătorul reformulează declarațiile persoanelor schimbând sensul acestora
164.	La data și ora fixată, din motive necunoscute, ședința nu are loc și nici judecătorul nu este prezent

Producerea acestui ghid a fost posibilă datorită suportului generos din partea poporului american prin intermediul Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID) în cadrul Programului de Consolidare a Instituțiilor Statului de Drept (ROLISP). Conținutul acestui material ține de responsabilitatea autorilor și nu reflectă în mod necesar viziunea ROLISP, USAID sau a Guvernului Statelor Unite.